

การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

กรรณิกา ละอองทอง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มกราคม 2561

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

กรรณิกา ละอองทอง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มกราคม 2561
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

5820750532002: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา)
คำสำคัญ: พรหมวิหาร 4 / ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรรณิกา ละอองทอง: การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (AN APPLICATION OF THE FOUR PRINCIPLES OF DIVINE ABODE TO PERFORMING DUTIES OF THE TEACHERS IN THE CHILD DEVELOPMENT CENTERS IN KASETWISAI DISTRICT ROIET ROVINCE) คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์: ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี, ปร.ด., กุศล ศรีสารคาม, ปร.ด. 96 หน้า. ปี พ.ศ. 2561.

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่า F-test และวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Bonferroni ผลการวิจัย พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านเมตตา รองลงมา คือ ด้านอุเบกขา และด้านกรุณา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านมุทิตา

2. ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุ และประสบการณ์การทำงานต่างกัน ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน และค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่งต่างกัน ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านอุเบกขา และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านมุทิตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพนักงานตามภารกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า 1) ด้านเมตตา ครูผู้ดูแลเด็กควรมีความโอบอ้อมอารี

ต่อเด็กนักเรียนทุกระดับชั้น ทุกคนตลอดจนผู้ปกครองของนักเรียนทุกคน 2) ด้านกรุณา ครูผู้ดูแลเด็กควรให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะเด็กนักเรียนที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ 3) ด้านมุทิตา ครูผู้ดูแลเด็กควรย่องชมเชย แสดงความยินดี หรือมอบรางวัลให้กับนักเรียนที่ได้กระทำความดีตามโอกาสอันควร 4) ด้านอุเบกขา ครูผู้ดูแลเด็กควรปกครองเด็กนักเรียนในชั้นเรียนด้วยความเป็นธรรม มีความยุติธรรม และให้ความเสมอภาคแก่นักเรียนทุกคนโดยเท่าเทียมกัน

5820750532002: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
KEYWORDS: BUDDHISM'S FOUR SUBLIME STATES OF MIND

KANNIKA LAONGTHONG: AN APPLICATION OF THE FOUR PRINCIPLES OF DIVINE ABODE TO PERFORMING DUTIES OF THE TEACHERS IN THE CHILD DEVELOPMENT CENTERS IN KASETWISAI DISTRICT ROIET ROVINCE. ADVISOR COMMITTEE: THEERAPHAT THINSAENDEE, Ph.D., KUSOL SRISARAKHAM, PhD. 96 PP. 2018.

The research served the purposes: 1) to study child minders-cum-teachers' applications of Buddhism's four sublime states of mind (Brahmavihara) to their work performances at preschoolers' healthcare centres of Buddhism's meritorious schools though Kaset Wisai district of Roi Et province, 2) to draw comparisons between their applications with different variables of their positions, ages, and work experiences, 3) to examine suggestions for enhancing their applications of its four sublime states of mind to their work performances at preschoolers' healthcare centres of such schools. The sampling groups comprised 127 child minders-cum-teachers working at preschoolers' healthcare centres mentioned. The research instrument was the questionnaire with content validity of each question ranging from 0.67 to 1.00, and reliability at 0.95. Data were processed with the computer software package to seek for frequencies, percentages, arithmetic means, standard deviations, F-test for testing differences of arithmetic means, and pair differences through Bonferroni's method.

Results of findings:

1. Arithmetic means of child minders-cum-teachers' applications of Buddhism's four sublime states of mind to their work performances at preschoolers' healthcare centres of Buddhism's meritorious schools throughout Kaset Wisai district of Roi Et province have been found using at the high scale in the overall aspect. With one single aspect taking into consideration, the aspect with the high arithmetic mean is loving kindness (Metta). The next two aspects with lower arithmetic means are equanimity (Upekkha) and compassion (Karuna). The remaining aspect with the lowest arithmetic mean is sympathetic joy (Mudita).

2. Arithmetic means of child minders-cum-teachers' applications of Buddhism's four sublime states of mind to their work performances at preschoolers' healthcare centres of meritorious schools belonging to Buddhist temples throughout Kaset Wisai district of Roi Et province have confirmed that their different ages and work experiences have the same arithmetic means of their applications in each of four aspects and the overall one. Likewise, their different positions have manifested the same arithmetic means in the overall aspect in loving kindness (Metta), compassion (Karuna) and equanimity (Upekkha). Unlike their different positions, arithmetic means of using sympathetic joy (Mudita) have become different with the statistical significance level at 05. Precisely, the sampling groups with state officials have had higher arithmetic means of their applications than those with interim authorities, with the statistical significance level at .05.

3. Results of studying suggestions for enhancing child minders-cum-teachers' applications of Buddhism's four sublime states of mind to their work performances at preschoolers' healthcare centres of meritorious schools belonging to Buddhist temples throughout Kaset Wisai district of Roi Et province have been recommended as follows: 1) As to loving kindness (Metta), child minders-cum-teachers ought to be generous to every preschooler at all levels, including every preschooler's guardians. 2) Relating to compassion (Karuna), they should render assistance to every preschooler, especially those who are unable to help themselves. 3) Regarding sympathetic joy (Mudita), they should be honoured, praised, congratulated and prizes given in a suitable occasion to those who have performed good deeds. 4) Concerning equanimity, they should have to take good care of every preschooler in the class with fairness and justice, giving equality to each of them all.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งจาก ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ,ดร.กุศล ศรีสารคาม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และคณาจารย์ของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร. ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรตโน,ดร. กรรมการสอบสารนิพนธ์ และดร.อัมพร กุลาเพ็ญ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ข้อสังเกต และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร. รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง และนายวัชรพงษ์ ทันดา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดี ตลอดจนครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกตลอดจนสละเวลาในการให้ข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จอย่างดียิ่ง

กรรณิกา ละอองทอง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ฉ

ประกาศคุณูปการ..... ซ

สารบัญ..... ฌ

สารบัญตาราง..... ฎ

สารบัญภาพ..... ฏ

บทที่

1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 2

1.3 สมมติฐานการวิจัย..... 3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 3

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 4

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ..... 4

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 6

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมพรหมวิหาร..... 6

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร..... 13

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก..... 20

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย..... 26

2.5 สภาพพื้นที่ที่วิจัย..... 32

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 34

2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 38

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 39

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 39

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 41

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 42

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 43

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	44
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
	5.1 สรุปผล	58
	5.2 อภิปรายผล	60
	5.3 ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม		65
ภาคผนวก		68
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	69
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	71
	ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	75
	ภาคผนวก ง เครื่องมือเพื่อการวิจัย	82
	ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ	90
	ภาคผนวก ฉ แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	93
ประวัติย่อของผู้วิจัย		96

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง	48
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม	49
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเมตตา	50
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านกรุณา	51
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านมุทิตา	52
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านอุเบกขา	53
4.7	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ	54
4.8	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	55
4.9	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง	56
4.10	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ด้านมุทิตา ตามวิธีของ Bonferroni	57

สารบัญภาพ

ภาพที่ หน้า

2.1 รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก..... 22

2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 38

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน จึงต้องมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดย มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งได้บัญญัติไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ตามความในมาตรา 54 สรุปได้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ซึ่งการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560, หน้า 14)

การศึกษาจึงนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่นำไปสู่การพัฒนาด้านต่างๆ รวมถึงการพัฒนาประเทศชาติ ก่อให้เกิดความมั่นคง สังคมมีความสงบสุข ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยกลไกสำคัญในด้านการศึกษา คือ ครูอาจารย์ที่ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการส่งเสริมการศึกษา ซึ่งตามความในข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 สรุปได้ดังนี้ ครูต้องเป็นมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ รัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่ โดยเสมอหน้า ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556, หน้า 1 - 3)

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการเริ่มต้นการศึกษา ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบเป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่า ทุกๆ ช่วงอายุ และเป็นช่วงเวลาที่เหมาะที่สุดสำหรับการปูพื้นฐาน

ทักษะต่างๆ ให้แก่เด็ก เพื่อมีความพร้อมที่จะพัฒนาในระดับต่อไป เด็กเล็กเป็นวัยที่มีความซุกซน เคลื่อนไหวตลอดเวลา สติปัญญา และความคิดจะมีความเป็นอิสระ แปรเปลี่ยนตามสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นใกล้ตัว ชอบลอกเลียนแบบตามความนึกคิดของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่าง กาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย ดังนั้น ครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก และมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กมากที่สุดในช่วงที่เด็กอยู่ในศูนย์ฯ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ รู้จักรับผิดชอบ รักเด็ก อุปนิสัยอ่อนโยน จิตใจโอบอ้อมอารีมีความยุติธรรม มีลักษณะเป็นผู้นำ เพื่อจะเป็นผู้ที่ให้การดูแลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก เป็นการวางรากฐานความคิด สติปัญญา อารมณ์ สังคม ลักษณะนิสัย เสริม สร้างบุคลิกที่ดีให้กับเด็ก ซึ่งเปรียบเสมือนการวางรากฐานของประเทศ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547, หน้า 13)

ปัจจุบันปัญหาด้านบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้จากการสำรวจและรับทราบจากประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องพบว่า มีปัญหาความขัดแย้งในองค์กร ปัญหาความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของบุคลากร บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กมีทั้งข้าราชการ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดความรู้สึกที่เหลื่อมล้ำ เกิดความขัดแย้งในองค์กร ขาดคุณธรรม ซึ่งตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะความเป็นผู้นำ มีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเองเข้ากับชุมชนได้ดี และจำเป็นต้องเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้กับครูผู้ดูและเด็กเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประโยชน์มากที่สุดทุกส่วน ซึ่งคุณธรรมประการหนึ่งที่สำคัญสามารถนำมาประยุกต์ใช้คือหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา อันเป็นหลักธรรมที่ควรยึดถือปฏิบัติในการทำงานร่วมกันมาประยุกต์ใช้ อันจะเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานอันดี เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกันและพัฒนางานต่อไป (องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย 2560, หน้า 41)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น และผู้วิจัยในฐานะส่วนหนึ่งที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่ง ครูผู้ดูแลเด็ก จึงมีความสนใจที่จะวิจัยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ ผลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้ครูผู้ดูแลเด็กวางแผน กำหนดเป็นนโยบาย ปรับปรุงหรือประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและประชาชน รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูผู้ดูแลเด็กคนอื่นๆ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กใน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

1.3.2 ครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

1.3.3 ครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่วิจัย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 186 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่วิจัย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัด จำนวน 127 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane, 1967, อ้างใน ไพศาล วรคำ, 2555, หน้า 101)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยการทบทวนเอกสารจากพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้แก่

1.4.3 ตัวแปร ประกอบด้วย

1) ตัวแปรต้น เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดประกอบด้วย อายุ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในด้านเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ. 2560 ถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ.2560 รวมเป็นระยะเวลา 6 เดือน

1.4.5 ขอบเขตด้านสถานที่

ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย เทศบาลตำบลเมืองบัว องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย องค์การบริหารส่วนตำบลสิงห์โคก องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง องค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ องค์การบริหาร

ส่วนตำบลน้ำอ้อม องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ทำให้ทราบการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

พรหมวิหาร 4 หมายถึง หลักความประพฤติที่ประเสริฐ ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของพรหมหรือของท่านผู้ใหญ่ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่ครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำเอาหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านเมตตา หมายถึง มีความรัก มีจิตใจที่ดีงาม มีความปรารถนาดีต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนทั้งต่อหน้าและลับหลัง ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนให้ได้รับความสุขและประสบประโยชน์ทั่วหน้ากัน

2) ด้านกรุณา หมายถึง มีความสงสารพึงช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน และเด็กนักเรียนให้พ้นจากความทุกข์ มีความใฝ่ใจที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยาก ความเดือดร้อนของเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนไม่ว่าจะเป็นทุกข์ทางกายและทางทุกข์ใจ

3) ด้านมุทิตา หมายถึง มีความเบิกบานพลอยยินดี เมื่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนได้ดี มีความสุข มีความสำเร็จในชีวิต หน้าที่การงาน

4) ด้านอุเบกขา หมายถึง มีการวางตัววางใจที่เป็นกลาง มีจิตเที่ยงธรรม ให้ความยุติธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียน ไม่เอนเอียงด้วยความรักหรือความชัง ปฏิบัติตนตามหลักการและเหตุผล

ครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย เทศบาลตำบลเมืองบัว องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย องค์การบริหารส่วนตำบลสิงห์โคก องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝางองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง องค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง การกำหนดอายุ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง ของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1) อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ (1) ต่ำกว่า 35 ปี (2) 35 - 45 ปี (3) สูงกว่า 45 ปี

2) ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ (1) ต่ำกว่า 10 ปี (2) 10 - 20 ปี (3) สูงกว่า 20 ปีขึ้นไป

3) ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ (1) ข้าราชการ (2) พนักงานจ้างตามภารกิจ (3) พนักงานจ้างทั่วไป

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมพรหมวิหาร

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย

2.5 สภาพพื้นที่ที่วิจัย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมพรหมวิหาร 4

หลักธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ที่แสดงถึงแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงาม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนได้เป็นอย่างดี คือ หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ซึ่งถือได้ว่า เป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

2.1.1 ความหมายของพรหมวิหาร 4

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (2539, หน้า 195) ได้ทรงตรัสไว้ว่า พระบรม ศาสดาทรงแสดงว่าเป็นคุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือ ผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐอัน ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา 4 ประการนี้ และทรงเรียกคุณธรรมนี้ว่า พรหมวิหารธรรม เป็นธรรม เป็นที่อยู่ ซึ่งมีทั้งความดีและความสุข มีรายละเอียดดังนี้

1) เมตตา คือ ภาวะของจิตที่มีเยื่อใยไมตรีจิตคิดเกื้อกูลด้วยประโยชน์ปราศจากอาฆาต พยาบาท โกรธแค้น แสดงออกทางสีหน้าและสายตาที่สงบแช่มชื่น มองด้วยสายตาอันแสดงถึงใจที่เอิบอาบด้วยความปรารถนาดีให้มีความสุข ปราศจากความมุ่งร้ายที่เป็นภัยเวรทั้งปวง เมตตานี้ เป็นพรหมวิหารธรรมข้อหนึ่งที่พึงอบรมให้มีขึ้นภายในจิต

2) กรุณา คือ ภาวะจิตที่หวั่นไหวไปเพราะความทุกข์ร้อนของผู้อื่น เหมือนอย่าง ถ้าซื้อได้ก็จะซื้อความทุกข์ของเขา คือ จะช่วยทำความทุกข์ของเขาให้หมดสิ้นไป จึงมีโอกาสที่ทนเฉยอยู่ไม่ได้ ต้องขวนขวายช่วยเหลือเพื่อบำบัดความทุกข์ ปราศจากความคิดเบียดเบียนซ้ำเติม เห็นใครตกอยู่ในความทุกข์ไม่มีที่พึ่งก็อดอยู่ไม่ได้ที่ต้องคิดช่วย กรุณานี้ เป็นพรหมวิหารธรรมอีกข้อหนึ่งที่พึงอบรมให้มีในจิต

3) มุทิตา คือ ภาวะของจิตที่บันเทิงยินดีในเมื่อผู้อื่นได้รับความสุขความเจริญด้วยสมบัติต่างๆ ปราศจากความริษยาเห็นใครพรั่งพร้อมด้วยสมบัติก็พลอยมีมุทิตาด้วยตัดความไม่ยินร้ายไม่ยินดีด้วยเหตุที่ริษยาเสียได้ มุทิตานี้เป็นพรหมวิหารธรรมอีกข้อหนึ่งที่พึงอบรมให้มีขึ้นในจิต

4) อุเบกขา คือ ภาวะของจิตที่มีอาการเป็นกลาง เห็นเสมอกันในสัตว์บุคคลทั้งหลายในคราวสอง คือ ในคราวประสบสมบัติและในคราวประสบวิบัติ ก็ไม่ยินดียินร้ายมองเห็นว่าทุกๆ คนมีกรรมที่ทำไว้เป็นของของตน จะมีสุข จะพ้นจากทุกข์ จะไม่เสื่อมจากสมบัติที่ได้ก็เพราะกรรมจึงวางเฉยได้คือ วาง ได้แก่ไม่ยึดถือไว้ วางลงได้ เฉย คือ ไม่จัดแจงวุ่นวายปล่อยให้เป็นไปตามกรรมหรือตามกำหนดของกรรม อุเบกขานี้เป็นพรหมวิหารธรรมอีกข้อหนึ่งซึ่งเป็นข้อสุดท้ายที่พึงอบรมให้มีขึ้นในจิต

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2548, หน้า 142-143) ได้ให้ความหมายคำว่า พรหมวิหาร 4 ว่าหมายถึง ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐ บริสุทธิ์ ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจกำกับความประพฤติ จึงจะเชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ มีดังนี้

1) เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ ปรารถนาดี อยากให้เขามีความสุข มีจิตแผ่ไมตรี และคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั้งหลาย

2) กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจอันปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

3) มุทิตา หมายถึง ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องในบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลาย ผู้ดำรงในปกติสุขพลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุขเจริญงดงามยิ่งขึ้นไป

4) อุเบกขา หมายถึง ความวางใจเป็นกลาง อันจะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราชั่ง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชังพิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองในเมื่อไม่มีกิจควรทำ เพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้วเขาสมควรรับผิดชอบตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับความรับผิดชอบของตน ดังนั้นผู้ดำรงตนในพรหมวิหาร ย่อมช่วยเหลือมนุษย์ทั้งหลายด้วยเมตตา กรุณา และย่อมรักษาธรรมไว้ได้ด้วยอุเบกขา ดังนั้นแม้จะมีกรุณาที่จะช่วยเหลือปวงสัตว์แต่ก็ต้องมีอุเบกขาด้วยที่จะมิให้เสียธรรมพรหมวิหารนี้บางที แปลว่า ธรรมเครื่องอยู่ของพรหม ธรรมเครื่องอยู่อย่างพรหม ธรรมประจำใจที่ทำให้เป็นพรหมหรือให้เสมอด้วยพรหม หรือธรรมเครื่องอยู่ของท่านผู้มีคุณอันยิ่งใหญ่

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตฌาโณ) (2547, หน้า 37) กล่าวไว้ว่า พรหมวิหาร คือ ธรรมที่เป็นเครื่องอยู่ของพรหม หรือธรรมอันเป็นหลักปฏิบัติสำหรับท่านผู้ใหญ่ ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงไว้ 4 ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา โดยหลักของการปฏิบัติแล้ว เป็นลักษณะของสมถกัมมัฏฐาน คือ การทำจิตใจของตนให้สงบเป็นเบื้องต้น

แก้ว ชิดตะขบ (2547, หน้า 93-94) ได้ให้ความหมายของพรหมวิหารไว้ว่า พรหมวิหาร หมายถึง ธรรมเป็น เครื่องมืออยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ธรรมที่ ต้องมีไว้เป็นหลักและกำกับความประพฤติให้เป็นไปโดยชอบ ถูกต้องตาม

ทำนองคลองธรรม จึงจะชื่อ ว่าดำเนินชีวิตหมดจดและปฏิบัติตนต่อมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายโดยชอบ ประกอบด้วย 4 อย่าง คือ

1) เมตตา : ความรักใคร่ ปรารถนาจะให้เขาเป็นสุข คำว่า “เมตตา” หมายถึง ความสนิทสนม คือ ความรักใคร่ที่เว้นจากราคะ ความกำหนัด ได้แก่ ความปรารถนาให้เกิดความสุขความเจริญแก่ผู้อื่นความปรารถนาดีอยากให้มีความสุข ความมีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์และสัตว์ทั่วหน้า

2) กรุณา : ความสงสาร คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์คำว่า “กรุณา” หมายถึง ความหวั่นใจเมื่อเห็นผู้อื่นได้รับทุกข์ร้อน ได้แก่ ปรารถนาเพื่อจะปลดเปลื้องความทุกข์ร้อนของเขาหรือความสงสาร คิดจะช่วยให้เขาพ้นทุกข์ ความใฝ่ใจอันที่จะปลดเปลื้องความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

3) มุทิตา : ความพลอยยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดี คำว่า “มุทิตา” หมายถึง ความชื่นบาน ได้แก่ ความพลอยยินดีในเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีหรือความยินดีในเมื่อผู้อื่นมีความสุขอยู่ดีมีสุข มีจิตใจผ่องใส บันเทิงประกอบด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสรรพสัตว์ผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุขเจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป

4) อุเบกขา : ความวางเฉย ไม่ดีใจไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ คำว่า “อุเบกขา” หมายถึง ความวางเฉย ได้แก่ วางตนเป็นกลาง ในเมื่อจะแผ่เมตตาไปก็ไม่สมควร เช่น เอาใจช่วยโจรเป็นต้น หรือความวางใจเป็นกลางอันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราชั่ง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชังพิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้วอันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันประกอบ พร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรมรวมทั้งรู้จักวางเฉย สงบใจ มองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ เพราะเขารับผิดชอบตนได้ดี เขาสมควร รับผิดชอบตนเองหรือเขาได้รับผลอันสมควรกับความรับผิดชอบของเขา

กิตติทัศน์ ผกาทอง (2551, หน้า 171) กล่าวว่า พรหมวิหาร 4 คือ หลักธรรมสำหรับการดำรงตนของผู้นำ ซึ่งโบราณเปรียบผู้นำดุจพรหม คือบุคคลผู้ยิ่งใหญ่และมีอำนาจ ประกอบด้วย

1) เมตตา หมายถึง การมีจิตที่เป็นกุศลเปี่ยมด้วยความรัก ไม่ผูกโกรธและพยาบาทต่อเพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

2) กรุณา หมายถึง มีจิตคิดจะช่วยเหลือและปลดเปลื้องความทุกข์ตลอดเวลาเป็นคนอาสาช่วยแบ่งเบาภาระอย่างสม่ำเสมอ

3) มุทิตา หมายถึง อัธยาศัยไมตรีจิตที่งดงามและผ่องใส ยินดีในความสุขและความสมหวังของผู้อื่น แม้นมีทุกข์หรือประสบเคราะห์กรรมก็ไม่คิดจะซ้ำเติมหรือเยาะเย้ยให้ต้องเจ็บช้ำน้ำใจ

4) อุเบกขา หมายถึง การประพฤติและปฏิบัติที่เที่ยงตรงและเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยความรักและความชัง คำนึงถึงผลของการกระทำของสัตว์ทั้งหลายที่ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วเป็นที่ตั้ง เรียกว่า “ค่าของคนอยู่ที่ผลของการกระทำ” ไม่ลุแก่อำนาจ ไม่เหิมเกริมซ้ำเติมผู้อื่นเพราะตนอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ

บุญมี แท่นแก้ว (2549, หน้า 173) กล่าวไว้ว่า ความหมายของพรหมวิหาร มีดังนี้

1) เมตตา ความรัก คือ ความปรารถนาดีมีไมตรีจิต ต้องการความช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข

2) กรุณา ความสงสาร คือ ความอยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ใฝ่ใจที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยาก เดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง

3) มุทิตา ความเบิกบานพลอยยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีสุข จิตใจแช่มชื่นแจ่มใสเบิกบานเมื่อเห็นเขาประสบความสำเร็จ งอกงามยิ่งขึ้นไปก็พลอยยินดี ปรีดาปราโมทย์บันเทิงใจด้วย

4) อุเบกขา ความมีใจเป็นกลาง คือ มองตามความเป็นจริง โดยวางจิตเรียบสม่ำเสมอมั่นคง แน่วแน่ เที่ยงตรงดุจตราชั่ง มองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุผลที่ตนประกอบ พร้อมที่จะวินิจฉัยวางตนและปฏิบัติไปตามความเที่ยงธรรม

ดนัย ไชยโยธา (2544, หน้า 146-147) ได้ให้ความหมายของพรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมอันเป็นเครื่องอยู่ของพรหม หลักธรรมสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง หลักธรรมนี้เป็นธรรมสำหรับทุกคน เช่น บิดา มารดา ครูอาจารย์ หัวหน้าหน่วยงานและนักบริหาร ซึ่งพรหมวิหารธรรม มีดังนี้

1) เมตตา ความรักใคร่เอ็นดู หมายถึง ความปรารถนาดีต่อผู้อื่นให้มีความสุข ความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองตามสมควรแก่สภาพ

2) กรุณา ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ หมายถึง ความปรารถนาจะช่วยผู้อื่นให้พ้นความทุกข์ยาก เห็นอก เห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

3) มุทิตา ความมีจิตพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี หมายถึง การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความเจริญ เช่น การเลื่อนฐานะ ตำแหน่ง ยศ เป็นต้น มุทิตาเป็นคุณธรรมที่สามารถกำจัดความอิจฉาริษยาได้ เพราะการอิจฉาริษยาผู้อื่นย่อมมีแต่ความทุกข์จิตใจจะหาความสุขสงบไม่ได้ แต่บุคคลที่มีมุทิตาจะมีความสุขใจ หน้าตาสดชื่น แจ่มใส และเป็นที่รักของคนทั่วไป

4) อุเบกขา ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ ซึ่งหมายถึงความวางใจไว้เป็นกลาง

2.1.2 ความสำคัญของพรหมวิหาร 4

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2541, หน้า 40-42) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพรหมวิหาร 4 โดยสรุปได้ว่า

1) เมตตา ความรัก ความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีสุขมีความรักความหวังดีแก่ผู้อื่น ความรักจะเกิดขึ้นได้ถ้ารู้จักมองแง่ดีหรือส่วนที่ดีของบุคคลอื่น ถ้าพบส่วนเสียต้องรู้จักมองข้ามและให้อภัย เมื่อพบส่วนดีก็จดจำไว้ ดังนั้น เมตตาหรือความรักจึงเกิดจากการมองแง่ดีของคนอื่น

2) กรุณา ความสงสารเห็นใจปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์เมื่อเพื่อนร่วมงานประสบเคราะห์กรรมต้องมีความสงสารหวั่นใจและคิดหาทางช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความสงสารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นเปิดใจกว้างรับฟังปัญหาของผู้อื่น กรุณาต่างจากเมตตาตรงที่ว่า ความกรุณาจะเกิดขึ้นเมื่อเรามองจุดด้อยของคนอื่น ส่วนเมตตาจะเกิดขึ้นเมื่อเรามองจุดดีของคนอื่น เช่น เห็นเด็กน้อยหน้าตาน่ารักเดินมาก็มีจิตเมตตาต่อเด็ก เมื่อเด็กนั้นหกล้มปากแตกก็มีจิตกรุณาเด็ก

3) มุทิตา ความรู้สึกพลอยชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข เช่น นักบริหารต้องส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถจนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นโดยไม่กลัวว่าลูกน้องจะขึ้นมาทาบรัศมี แต่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานแสดงความสามารถเต็มที่และพลอยชื่นชมยินดีในความก้าวหน้าของผู้ร่วมงาน มุทิตาจะทำลายความริษยาในใจ

4) อุเบกขา ความรู้สึกวางเฉย เป็นกลาง ไม่ลำเอียงเข้าข้างคนใดคนหนึ่ง นั่นคือ มีความยุติธรรมในการให้รางวัลและลงโทษ ข้อสำคัญคือ ต้องวางเฉยด้วยปัญญา คือมี อุเบกขาอย่างรู้เท่าทันคน เช่น เมื่อทุกคนทำงานในหน้าที่อย่างขยันขันแข็ง ถึงเวลาให้บำเหน็จรางวัลก็เฉลี่ยให้แก่ทุกคนอย่างถ้วนหน้า ถ้ามีการทะเลาะเบาะแว้งเกิดขึ้นก็ต้องห้ามปรามกัน เป็นต้น

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ธิตวณฺโณ) (2543, หน้า 121-146) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพรหมวิหาร 4 สรุปได้ว่า พรหมวิหารเป็นธรรมสำหรับมนุษย์ผู้มีจิตใจประเสริฐทุกคน เป็นธรรมสำหรับผู้ใหญ่ เป็นธรรมสำหรับบิดามารดา เป็นธรรมสำหรับพระพรหมเป็นสัญลักษณ์ของพระ พุทธศาสนา และเป็นกรรมฐาน การเจริญหรือการบำเพ็ญพรหมวิหาร 4 แม้ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติไม่อาจบรรลุถึงขั้นอัปปนาสมาธิหรือขั้นฌาน ก็สามารถนำความสุขความสงบมาให้แก่ผู้บำเพ็ญได้มาก รวมทั้งทำสังคมส่วนรวมให้สงบสุขด้วย

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) (2543, หน้า 195) กล่าวว่า พรหมวิหาร 4 เป็นคุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือ ผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐ เป็นธรรมเป็นที่อยู่ซึ่งมีทั้งความดีและความสุขโดยให้ผู้ปฏิบัตินำไปใช้ดังนี้ ขั้นแรกให้ปฏิบัติด้วยจิตคิดเกื้อกูลแผ่ออกไปในสัตว์บุคคลทั้งหลาย คือเมตตาซึ่งมีอาการเป็นความคิดเกื้อกูล ต่อจากนั้นเมื่อได้เห็นหรือได้ยินหรือได้คิดว่าเขามีความทุกข์เดือดร้อนก็ปฏิบัติช่วยบำบัดทุกข์ให้ คือ กรุณาซึ่งมีอาการ ช่วยบำบัดทุกข์ จากนั้นครั้นได้เห็นเขามีสุขไม่มีทุกข์ ก็พลอยยินดีบันเทิงใจ คือ มุทิตาซึ่งมีอาการพลอยยินดี และเมื่อไม่มีกิจที่ควรจะทำต่อไปก็อุเบกขา คือ ดูอยู่เฉยๆ

อำนวย บุญศรี (2549, หน้า 237) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพรหมวิหาร 4 ไว้ว่า เป็นธรรมที่ค้ำจุนโลก ครูจะต้องมีธรรมประจำใจอันประเสริฐนี้เพื่อเป็นหลักประพฤติปฏิบัติตนที่ดีงาม ได้แก่

1) เมตตา คือ ความรักใคร่ ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตใจที่ดีงาม ผู้ที่เป็นครูอาจารย์จะต้องมีเมตตาเป็นที่ตั้ง

2) กรุณา คือ ความสงสาร เอ็นดูศิษย์ พึงช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์และความไม่รู้

3) มุทิตา คือ ความชื่นชมยินดีเมื่อศิษย์ดีและยกย่องเชิดชูให้ปรากฏอันเป็นการให้กำลังใจและช่วยให้เกิดความภูมิใจในตนเอง

4) อุเบกขา คือ การวางตัววางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา มีจิตเรียบตรงเพียงดุจตราชั่ง ไม่เอนเอียงด้วยรักหรือชัง พร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรมพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเมื่อผู้อื่นเดือดร้อนเป็นทุกข์

จากการศึกษาความสำคัญของพรหมวิหาร สรุปได้ว่า พรหมวิหาร 4 มีความสำคัญ เป็นคุณธรรมอันประเสริฐ เป็นหลักประพฤติปฏิบัติตนที่ดีงาม ทำให้มีความสำคัญต่อสังคม เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม และสร้างความสามัคคีกลมเกลียวรักใคร่ต่อกัน ประกอบด้วย

1) เมตตา ถือว่าเป็นผู้มีความรัก ความเมตตา มีจิตใจที่ดีงาม

2) กรุณา มีความสงสาร ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน

3) มุทิตา มีความชื่นชมยินดี ความพลอยยินดี ที่เห็นคนอื่นมีความสุข

4) อุเบกขา มีการวางตัววางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยรักหรือชัง ปฏิบัติตนเป็นไปตามหลักการและเหตุผล

2.1.3 องค์ประกอบของพรหมวิหาร 4

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (2543, หน้า 8-9) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของพรหมวิหารธรรมหรือ พรหมวิหารมี 4 ประการ สรุปได้ว่า

1) เมตตา ความจริงใจ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ดูได้จากสีหน้าที่บ่งบอก คือ ยิ้มแย้มแจ่มใสและดูจากการกระทำที่มุ่งหวังให้ผู้อื่นมีดียิ่งๆขึ้นไป

2) กรุณา ความสงสาร ความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลก ยามเห็นผู้อื่นมีความลำบากก็ทนอยู่ไม่ได้ ต้องแสดงออกมาด้วยการเข้าช่วยเหลือเจือจุน ด้วยความเต็มใจเสมอในทำนองสุขก็สุขด้วย นั่นเทียว

3) มุทิตา ความชื่นชมยินดีในความสำเร็จสมหวังของผู้อื่น ไม่แสดงความอิจฉาริษยาด้วยการทนดูทนเห็นคนที่เขาดีกว่าตัวไม่ได้ ดูได้จากการไปแสดงไมตรีจิตต่อบุคคลอื่นหรือชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้อื่นโดยไม่ต้องบังคับใจ

4) อุเบกขา ความวางเฉยในเมื่อไม่อาจจะช่วยเหลือเขาได้ไม่ทับถมซ้ำเติม และเมื่อผู้อื่นผิดพลาดหรือได้รับความวิบัติ ไม่แสดงอาการสมน้ำหน้าเมื่อเขาพลาด เป็นต้น

อุทาน มีสุขสว่าง (2549, หน้า 16-17) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของพรหมวิหาร ประกอบด้วย 4 อย่าง คือ

1) เมตตา ความรักใคร่ ปรารถนาจะให้เขาเป็นสุข คำว่า “เมตตา” หมายถึง ความสนิทสนม คือ ความใคร่ที่เว้นจากราคะ ความกำหนัด ได้แก่ความปรารถนาให้เกิดความสุขความ เจริญแก่ผู้อื่น ความปรารถนาดีอยากให้มีความสุข ความมีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่ มนุษย์และสัตว์ทั่วหน้า

2) กรุณา ความสงสาร คิดจะช่วยให้เขาพ้นทุกข์ คำว่า “กรุณา” หมายถึงความหวั่นใจเมื่อเห็นผู้อื่นได้รับทุกข์ร้อน ได้แก่ปรารถนาเพื่อจะปลดเปลื้องความทุกข์ร้อนของเขาหรือความ สงสาร คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ ความใฝ่ใจในอันที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

3) มุทิตา ความพลอยยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดี คำว่า “มุทิตา” หมายถึงความชื่นบ้าน ได้แก่ความพลอยยินดีในเมื่อผู้อื่นได้ดีหรือความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตใจผ่องใสบันเทิง ประกอบด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสรรพสัตว์ผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป

4) อุเบกขา ความวางเฉยไม่ดีใจไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ คำว่า อุเบกขา หมายถึง ความวางเฉย ได้แก่ วางตนเป็นกลาง ในเมื่อจะแผ่เมตตาไปในเมื่อจะแผ่เมตตาไปก็ไม่สมควร เช่น เอาใจช่วยโจร เป็นต้น หรือความวางใจเป็นกลางอันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราชั่งไม่เอนเอียงด้วยรัก และชังพิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้วอันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันประกอบ พร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉย สงบใจมองดูในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำเพราะรับผิดชอบตนได้ดีเขาสมควรรับผิดชอบตนเองหรือเขาได้รับผลอันสมควรกับความรับผิดชอบตน

วรญา ทองอุ่น (2548, หน้า 210-212) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของพรหมวิหารธรรมหรือพรหมวิหารมี 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

1) เมตตา (Loving Kindness) มีความรักใคร่ปรารถนาที่จะให้เป็นสุข หมายถึง พฤติกรรมมีความหวังดีเพื่อนให้ผู้อื่นมีความสุข มีจิตใจแผ่ไมตรีจิต สนิทสนมกับผู้น้อย หวังความดีงามแก่เขา

อยากให้เขามีความสุข ไม่อยากให้มีอันตรายจากความอาฆาตบาดหมางใจกันปรารถนาให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หวังให้เขาเจริญด้วยความรู้ความสามารถอันเป็นทางให้เกิด ลาภ ยศ และชื่อเสียง รักษาตนให้ได้รับความสุขโดยสวัสดิภาพ เมตตาธรรมเป็นเครื่องบำรุงอัธยาศัย ร้อยใจให้จิตคิดเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ชำระล้างเสียซึ่งมลทินคือ ความพยาบาท ความเห็นแก่ได้ ความเห็นแก่ตัว ความเห็นแก่ประโยชน์ ถ้าดวงจิตมีเมตตาแล้ว จะป้องกันความคิดวิปริตในทางทำลายให้ร้ายป้ายสีในทางเสียหาย ไม่เป็นความจริงได้สังคมก็จะอยู่เป็นสุข องค์การก็จะสามัคคี

2) กรุณา (Compassion) มีความสงสาร คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ หมายถึง พฤติกรรมหวังดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความทุกข์ร้อน ตกทุกข์ได้ยาก ก็รู้สึกสงสาร หวั่นใจไปตามเมื่อเห็นเขามีความทุกข์ กรุณาธรรมเป็นเครื่องปราบปรามจิตใจไม่ให้คิดเบียดเบียนคนอื่นให้ได้รับความลำบากในการกระทำงานกิจกรรมต่างๆ ย่อมมีความลำบากทั้งกายและใจ จึงมีความเห็นใจ พลอยหาวิธีไม่ให้เกิดความลำบากแก่ผู้ทำงาน ด้วยการอำนวยความสะดวก สนับสนุน อุปกรณ์ เครื่องมือให้เต็มกำลังในการทำงาน

3) มุทิตา (Sympathetic Joy) มีความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี หมายถึง ความชื่นบานในเวลาที่ผู้อื่นได้รับความดี เมื่อเขามีความเจริญด้วยความรู้ความสามารถ เจริญด้วย ลาภ ยศ และชื่อเสียง พลอยชื่นชมยินดีตามด้วยคุณธรรม มุทิตาธรรมเมื่ออยู่ในดวงจิตผู้ใด ผู้นั้นย่อมปราบปรามซึ่งความริษยาอิจฉาตาร้อนในคุณงามความดีของผู้อื่นเมื่อผู้อื่นได้รับความดี อดรนทนไม่ได้ เร่าร้อน ขุ่นเคือง หงุดหงิด งุ่นง่าน ความอิจฉาริษยาเป็นโทษทำลายความสามัคคีความเจริญของหมู่คณะ เมื่อเกิดขึ้นย่อมชักนำจิตให้วิปริตไปต่างๆนานา คิดแต่อุบายในการทำลายยุยงให้เสียหาย แม้เหตุแห่งความไม่เป็นจริง มีแต่มุทิตาธรรมที่ปราบปรามความอิจฉาริษยาของคนในสังคมในองค์การได้ เมื่อมีมุทิตาย่อมได้รับความนิยมนับถือ จึงเป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้มีในใจของบุคลากร ในหน่วยงานของทุกหน่วยงาน

4) อุเบกขา (Equanimity) มีการวางตนเป็นกลาง มีความวางเฉย ไม่เสียใจ ไม่ดีใจ เมื่อสถานการณ์ไม่เอื้อที่จะแสดงพฤติกรรมตามคุณธรรมความมีเมตตา กรุณา และมุทิตาจิตได้อุเบกขาธรรมเป็นคุณธรรมของ ผู้ใหญ่ ผู้นำ หัวหน้างาน ที่ปกครองพนักงาน เจ้าหน้าที่ หมู่คณะที่ต้องประพฤติอย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีผู้ประพฤติอย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีผู้ประพฤติดีก็ต้องชมยกย่องสรรเสริญคุณงามความดีของเขา แต่เมื่อมีผู้ประพฤติไม่ดีก็ต้องถูกตำหนิ ลงโทษตามกรณีของความผิดไม่ตัดสินเอนเอียงเพราะอำนาจอคติที่ผิดๆ นี่คือ พฤติกรรมการมีอุเบกขาธรรม

จากการศึกษาองค์ประกอบของพรหมวิหาร สรุปได้ว่า พรหมวิหาร ประกอบด้วยหลักธรรมสำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดีอยากให้ผู้อื่นมีความสุข กรุณา คือ ความสงสาร พึงช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน มุทิตาคือ ความชื่นชมยินดี ความพลอยยินดี ที่เห็นคนอื่นมีความสุข อุเบกขา คือ การวางตัววางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยรักหรือชัง

2.1.4 ประโยชน์ของพรหมวิหาร 4

พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมหมวดหนึ่งในพระพุทธศาสนา มีความหมายหลายนัย และมีประโยชน์ คือ (1) เป็นธรรมเครื่องอยู่ของพรหม เครื่องอยู่อย่างพรหม และทำให้เป็นพรหมเสมอด้วยพรหม โดยมุ่งประเด็นที่ว่า เมื่อผู้บำเพ็ญสมาธิ เจริญเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาแล้ว ย่อมส่งผลให้บรรลุฌานได้ตามลำดับ (2) เป็นธรรมเครื่องอยู่ของผู้ประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐหลักความประพฤติที่ประเสริฐ เมื่อมีธรรม 4 ประการนี้ประจำใจ ย่อมมีความรักสรรพสัตว์ ปรารถนาช่วยสรรพสัตว์ที่ประสบทุกข์ให้พ้นทุกข์ ไม่ริษยาในความได้ดีมีสุขของสรรพสัตว์และวางใจเป็นกลางได้เมื่อ

ช่วยสรรพสัตว์นั้นๆไม่สำเร็จ (3) เป็นธรรมเครื่องอยู่ของผู้เป็นใหญ่คือ ผู้นำ หรือผู้ปกครอง โดยมุ่งให้ผู้นำหรือผู้ปกครองมีความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นพื้นฐานช่วยเหลือเขาเมื่อเขาประสบความทุกข์ ยินดีด้วยเมื่อเขาได้รับความสำเร็จ และวางใจเป็นกลางไม่ตกอยู่ในอคติ พรหมวิหาร 4 เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า อัปปมัญญา 4 เพราะมุ่งประเด็นที่ว่า แผ่ไปไม่จำกัดในมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย เป็นพรหมวิหารของพระอริยะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548, หน้า 120-121)

ศาสตราจารย์ ดร.ทินพันธ์ นาคะตะ (2543, หน้า 63) กล่าวถึงประโยชน์ของ พรหมวิหารว่า ใช้เป็นแนวทางในการใช้อำนาจหน้าที่ให้มีผลสมบูรณ์และเกิดสัมพันธ์ภาพอันดี ผู้ปฏิบัติเองเมื่อบำเพ็ญเมตตา ย่อมปรารถนาดีต่อทุกคน เมื่อบำเพ็ญกรุณา ย่อมช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ทุกคน เมื่อบำเพ็ญมุทิตา ย่อมพลอยยินดีต่อความสำเร็จรวมถึงคุณงามความดีของทุกคน เมื่อบำเพ็ญอุเบกขา ย่อมเป็นคนมีความยุติธรรมปฏิบัติโดยยึดหลักตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ที่ประชาชนในสังคมร่วมกันบัญญัติขึ้นเพื่อความสงบสุขของสังคมเอง

พิสิฐ เจริญสุข (2543, หน้า 120) ได้กล่าวไว้ว่า พรหมวิหารธรรม คือ ธรรมเป็นหลักประจำใจกำกับพฤติกรรมคนในองค์การ ในสังคมให้เป็นไปโดยชอบธรรมถูกต้องทำนองคลองธรรมก่อให้เกิดอานิสงส์ นานัปการโดยเฉพาะเมตตาธรรม ซึ่งได้รวบรวมไว้ 11 ประการดังนี้

1) ยามตื่นก็เป็นสุข
2) ยามหลับก็เป็นสุข
3) ยามฝันก็ฝันดี ไม่มีฝันร้าย
4) เป็นที่รักของคนทั้งปวง
5) เป็นที่รักของสัตว์โลกทั้งมวล
6) เทพยินดีคุ้มครองรักษา
7) ภัยพิบัติ ศาสตราวุธ ยาพิษ ไม่แผ้วพานกร้ำกราย
8) มีจิตที่มั่นคงมีเสถียรภาพ
9) ผ่องพรรณผ่องใส ใบหน้าอิ่มเอิบ
10) เมื่อเวลาสิ้นใจก็มีสติ
11) เมื่อยังไม่ก้าวสู่โลกุตรธรรมก็สู่สุขคติในพรหมโลก

จากการศึกษาประโยชน์ของพรหมวิหาร 4 สรุปได้ว่า พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่มีประโยชน์มากมายหลายประการ ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม ชุมชนตลอดจนประเทศชาติ ทำให้เป็นผู้มีความเมตตาโอบอ้อมอารี ปรารถนาดีต่อผู้อื่น สังคมมีความน่าอยู่ มีความรักความสามัคคีกลมเกลียว ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร

พรหมวิหารเป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ หลักธรรมนี้ได้แก่ เมตตา ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข กรุณา ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี อุเบกขา การรู้จักวางเฉย ดังนั้นพรหมวิหาร 4 จึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญอย่างมาก สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขสูงสุด ซึ่งมีหลายท่านได้ให้ความหมายหรือแนวทางการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ไว้ดังนี้

การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหาร ต้องทำความเข้าใจหลักพรหมวิหาร 4 ว่าสามารถใช้ในหน้าที่การบริหารอะไรได้บ้าง และเลือกใช้อย่างไรให้เหมาะสมในแต่ละหน้าที่บริหาร เพื่อก่อให้เกิดการบริหารที่ดี ดังนี้ (จักรกฤษณ์ โพดาพล, 2556, หน้า 15)

1) เมตตา ควรจะใช้กับการบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่ยากที่สุดของหน้าที่การบริหาร เพราะคนมีชีวิต จิตใจ คนในองค์การมาจากร้อยพ่อ พันแม่เมื่อมาอยู่รวมกันทุกคนจึงต้องการผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำ และมีความเท่าเทียมกันก่อให้เกิดความยุติธรรม หลักพรหมวิหารธรรมที่เหมาะสมสำหรับการประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคล คือ เมตตา หรือ ความรัก อยากเห็นผู้อื่นมีความสุขความเจริญรุ่งเรืองและประสบแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นความรักปกติที่คนที่เจริญแล้วมีต่อกัน การแสดงความรักหรือความเมตตา แสดงออกได้ทั้งการกระทำ และคำพูดเพื่อให้อื่นเห็นได้ถึงความรัก ความห่วงใยที่เรามีให้การที่การบริหารงานบุคคลใช้เฉพาะเมตตา แต่ไม่ใช้กรุณาที่หมายถึง ความสงสารหรืออยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เพราะการใช้ความกรุณาจะทำให้องค์การเกิดปัญหาได้ เมื่อมีการนำกรุณาเข้ามาใช้ในการบริหารงานบุคคล ตั้งแต่ การสรรหา คัดเลือก การบรรจุแต่งตั้งบุคลากร ตลอดจนถึงการให้คุณให้โทษ หรือการพิจารณาความดีความชอบนั้น ผู้บริหารจะใช้ความกรุณามาใช้ในการณ์นี้ไม่ได้เด็ดขาด เพราะหน้าที่ผู้บริหาร คือความรับผิดชอบต่อองค์การในการที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ดังนั้น องค์การต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับตำแหน่ง การบรรจุคนด้อยคุณภาพเพียงเพราะเกิดความสงสารแก่บุคคล หรือเป็นคนรู้จัก ถือว่าปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสม เพราะว่าการจ้างต้องจ่ายค่าแรง หรือเงินเดือน เป็นเงินขององค์การที่จ่ายไม่ใช่เงินส่วนตัวของผู้บริหาร

2) กรุณา ควรใช้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น หมายถึง สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนการบริหารองค์การสมัยใหม่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์การนั้นหมายรวมถึง ผู้ถือหุ้น บอร์ดบริหาร ตลอดจนลูกค้าผู้รับบริการ หลักพรหมวิหารธรรมที่ใช้คือกรุณา คือ ความสงสาร หรืออยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เพราะความรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของกิจการหมายถึงผู้ที่ลงทุนในการประกอบการ และมีความเชื่อใจในตัวผู้บริหารที่จะใช้ความสามารถในการทำให้กิจการมีผลการดำเนินการมีกำไรจากเงินลงทุนนั้นๆ การเชื่อใจและความคาดหวังทั้งปวงนี้ เป็นการกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้มานั่งเก้าอี้ผู้บริหารในจำนวนที่สูง ขณะที่หลายๆ องค์การยอมที่จะให้หุ้นองค์การเพื่อดึงดูดให้ได้ผู้บริหารที่มีฝีมือมาร่วมงาน ความรับผิดชอบนี้คือการต้องการเห็นผู้ถือหุ้นพ้นจากความทุกข์ยากจากการขาดทุนสำหรับลูกค้าหรือรับบริการเป็นผู้ที่คาดหวังจากการซื้อสินค้าบริการขององค์การไปใช้ในการลดปัญหา หรือความไม่สบาย นั้นคือความทุกข์ที่เขาได้รับ การผลิตสินค้าและบริการที่ดี เพื่อออกมาตอบสนองความต้องการแก่ลูกค้าผู้รับบริการ ถือเป็นความรับผิดชอบขององค์การ นั่นคือบทบาทของผู้บริหารที่จะต้อง วางแผน ดำเนินการ ควบคุม และดูแลการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพออกมา ตลอดจนการลงทุนคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ สินค้าใหม่ๆ ที่ทันสมัยออกมาให้ลูกค้าได้ใช้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สำหรับโรงเรียนความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในที่นี้ หมายถึง ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน เป็นหลัก

3) มุทิตา ควรใช้กับผู้บริหารด้วยกัน ตั้งแต่ ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาผู้บริหารโรงเรียนต่างๆ และรองผู้อำนวยการโรงเรียนของตนเอง รวมถึงชุมชน เพื่อเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การสร้างมนุษยสัมพันธ์และการประสานงานในที่นี้ เป็นการประยุกต์ใช้สำหรับผู้บริหารด้วยกัน และผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา หลักพรหมวิหารธรรมที่ใช้คือมุทิตา หรือ การยินดีกับผู้อื่น ในหมู่ผู้บริหารด้วยกันเองที่อยู่ในองค์กรเดียวกัน อาจหมายถึงหัวหน้าฝ่ายต่างๆ จนไปถึงผู้อำนวยการฝ่าย ที่เป็นผู้บริหารมีลูกน้องในบังคับบัญชา และทรัพยากรในการบริหารเป็นของตนเอง แต่การทำงานในองค์การจำเป็นที่ผู้บริหารฝ่ายต่างๆต้องร่วมงานกันเพื่อเป้าหมายขององค์การโดยรวม เมื่อต่างคนต่างเป็นผู้บริหาร เป็นผู้นำในทีมงานของตัวเองการเกิด ทิฏฐิ มานะในตนจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ จนก่อให้เกิดความอิจฉาริษยากันในองค์การ แต่ข้ามฝ่ายงานสำหรับกรณีรองผู้อำนวยการโรงเรียนของตนเอง หรือผู้ใต้บังคับบัญชานั้น การริษยาลูกน้องจะมีเป็นส่วนน้อย แต่ก็มีให้เห็นบ่อยๆ หลายๆ กรณีคือการแย่งผลงานของลูกน้องมาเป็นของตัวเอง เกิดจากการที่เห็นผู้ใต้บังคับบัญชามีความ สามารถมากกว่า เกิดความกลัวและความคิด คือกลัวเขาจะเจริญก้าวหน้าหรือมาแทนที่ตัวเอง เกิดความคิด คือคิดริษยาคนอื่น ก่อให้เกิดอคติในใจมิจฉาทิฏฐิเหล่านี้ก่อให้เกิดการไม่ไว้วางใจกัน เชื่อใจกัน ทำลายความสัมพันธ์ในองค์การ ก่อให้เกิดปัญหาในการประสานงาน การทำงานร่วมกัน การสร้างทีม การประยุกต์ใช้มุทิตาในกาลนี้เป็นการลดความริษยาในใจของตัวเอง ซึ่งสังคมไทยโดยมากแล้วจะมีปัญหาในข้อนี้มากที่สุด เมื่อเห็นคนอื่นได้ดีเกิดความอิจฉาในใจตนขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นการได้รับความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การทำงานประสบความสำเร็จได้รับคำชื่นชมจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไป รวมไปถึงเรื่องส่วนตัวอื่นๆ ซึ่งมีผลต่อการทำงานร่วมกัน

4) อุเบกขา ควรใช้กับตนเอง การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการทำงานของผู้บริหารควรเริ่มที่หลักคิดการบริหาร โดยการใช้ อุเบกขาเป็นหลักในการบริหารเพราะอุเบกขาเป็นเรื่องของปัญญา อุเบกขา ซึ่งหมายถึง การวางเฉย การวางเฉยในที่นี้ไม่ใช่การปล่อยวางจากปัญหาทั้งปวง หรือการไม่สนใจเรื่องต่างๆ เพราะถ้าปล่อยวาง หรือไม่ใส่ใจในหน้าที่ ก็ไม่สามารถเรียกได้ว่าการทำงานได้ หรือเรียกอีกอย่างว่า ละทิ้งหน้าที่ เพราะการเป็นผู้บริหารองค์กร สิ่งที่ต้องระลึกเสมอสำหรับการเข้าสู่การดำรงตำแหน่ง คือประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ในการเป็นผู้บริหารมืออาชีพต้องตระหนักว่ามีคนอื่นๆ ที่คาดหวังไว้สำหรับการเข้ามาของผู้บริหารที่นำองค์กรรอดพ้นจากวิกฤต สร้างความเจริญเติบโตให้องค์กร แข็งแรง และมีอนาคตที่มั่นคง ทุกคนในองค์การมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน สามารถฝากอนาคตทั้งชีวิตของเขาเหล่านั้น แต่ในที่นี้ อุเบกขา หมายถึง ความเป็นกลาง เป็นปกติไม่เอนเอียงไปด้วยความรัก และความชังต่อใคร จะทำให้ไม่เกิดการแบ่งพรรค แบ่งพวก ไม่ทำให้เกิดการประจบสอพลอในองค์กร และที่สำคัญการไม่ช่วยเหลือคนที่ทำผิดนอกจากความเป็นกลาง ไม่เอนเอียงต่อผู้อื่นแล้ว การเป็นกลาง ไม่เอนเอียงเข้าข้างตัวเองก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารทั้งหลาย ซึ่งจะทำให้จิตใจเป็นปกติจากทุกสิ่งทุกอย่าง สามารถมองสิ่งต่างๆ ด้วยสายตาเป็นกลาง วางเฉยกับสิ่งที่ควรวางเฉย ประกอบด้วยการวางเฉยจากกิเลส การวางเฉยจากการยึดติด การวางเฉยจากอคติ ก่อให้เกิดคุณสมบัติของนักบริหารที่สำคัญจากหลักธรรมอุเบกขาการวางเฉยจากกิเลส จะทำให้ผู้บริหารเป็นผู้หลุดพ้นจากโลภะ โทสะ และโมหะทั้งปวง จำทำให้เป็นผู้มีศีล ด้วยแนวคิดที่ว่า กิเลสก่อให้เกิดการปิดกั้นการรับรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่ผิดพลาดไปจากปกติธรรมดา และมีความคิดด้านลบ (Negative thinking) เกิดขึ้นในการมองสิ่งนั้นๆ การหลุดพ้นจากกิเลส นี้จะทำให้ผู้บริหารมี

น่าเชื่อถือจนก่อให้เกิดเป็นบารมี ทำ ให้เกิดต้นทุนการบริหารที่สำคัญ ที่เรียกว่า ภาวะผู้นำ (Leadership)การวางเฉยต่อการยึดติด จะทำให้ผู้บริหารเป็นผู้หลุดพ้นจากการยึดติดต่อสิ่งทั้งปวง จะทำให้เกิด สมาธิหรือสติ ด้วยแนวคิดที่ว่าผู้บริหารเข้ามาสวมหัวโขนในตำแหน่งผู้บริหารในระยะเวลาหนึ่งๆ เท่านั้น ไม่ได้เป็นตลอดไป มีระยะเวลาในการบริหารที่จำกัด ช่วงระยะที่ดำรงตำแหน่งต้องทำหน้าที่อย่างเต็มที่ เมื่อออกจากตำแหน่งแล้วจะได้ไม่เสียดายว่าไม่ได้ทำ การวางเฉยต่อการยึดติดนี้ทำให้เกิดต้นทุนในการบริหารที่สำคัญ ที่เรียกว่า วิสัยทัศน์(Vision) การวางเฉยต่อการมีอคติ จะทำให้ผู้บริหารเป็นผู้หลุดพ้นจากการปิดกั้นด้วยอวิชชาทั้งปวง จะทำให้เกิดปัญญาในการทำงาน ด้วยแนวคิดที่ว่า อคติ ที่ประกอบด้วยฉันทาคติ ลำเอียงเพราะความรักใคร่ชอบพอ สนับสนุนญาติมิตร หรือผู้จ่ายสินบนโทสาคติลำเอียง เพราะความโกรธเกลียด ลงโทษฝ่ายที่ตนเกลียดชังมากกว่าโมหาคติ ลำเอียงเพราะความหลงหรือความโง่เขลา ไม่รู้ทันเหตุการณ์ที่ แท้จริงภยาคติ ลำเอียงเพราะความขลาดกลัวเกรงใจ เกรงอิทธิพล กลัวจะเสียผลประโยชน์ จะทำให้เกิดการบริหารงานบุคคลผิดพลาด ในงานหน้าที่ผู้บริหาร การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่ยากที่สุด การที่ผู้บริหารหลุดพ้นจากอคติ ๔ ที่มีต้อคนในองค์กรแล้ว จะทำให้เกิดความเป็นธรรมในองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการได้จากผู้มีอำนาจที่จะเป็นผู้ทำให้เกิด ผดุงรักษา และนำมาใช้สำหรับการเป็นค่านิยมหลักขององค์กรนั้นๆ การวางเฉยต่อการมีอคตินี้ ให้เกิดต้นทุนในการบริหารที่สำคัญที่เรียกว่า ความเท่าเทียม (Equality)

พระมหาสุพจน์ สุเมโธ (พานทอง) (2558, หน้า 138-144) ได้กล่าวถึงแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 กับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ที่ดีของผู้เรียน ตลอดจนสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและภารกิจต่าง ๆ ให้ไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษาได้ โดยมีแนวคิดเชิงบูรณาการในการนำหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานตามหลักการและขอบข่ายการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารในสถานศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานราชการเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบุคลากรเป็นอย่างมากเนื่องจากความเจริญทางวิชาการและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอมีการจัดฝึกอบรมบุคลากรจัดกิจกรรมการเสริมสร้างประสิทธิภาพบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถที่ดีตลอดเวลาพัฒนาบุคลากรให้มีชำนาญมากขึ้นกว่าเดิม หรือมีความชำนาญเฉพาะทางอย่างมากขึ้นทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าใหม่ๆเพื่อที่จะให้เป็นหนทางที่องค์กรสามารถสำเร็จตามเป้าหมายได้เนื่องจากประสิทธิผลของโรงเรียนขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานย่อมจะเพิ่มขึ้นจากการที่ระบบโรงเรียนให้โอกาสแก่บุคลากรที่จะพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวของเขาแต่ละคนดังนั้นผู้บริหารสามารถนำหลักเมตตา มาส่งเสริมการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการโดยมีความปรารถนาดีต่อบุคลากรและต่อองค์กร ปรารถนาให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้า ปรารถนาให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายนึกถึงประโยชน์และความสุขของส่วนรวมเป็นหลัก มีความรักและห่วงใยบุคลากรด้วยความจริงใจ ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเสริมสร้างความรักความสามัคคีในหมู่ผู้ร่วมงาน ช่วยเหลือเกื้อกูลและมีความเมตตาอารีต่อบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้นและสามารถนำหลักกรุณามาส่งเสริมได้เช่นเดียวกัน โดยจัดให้ครูได้มีการเข้าอบรม

วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานจัดให้มีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายพิเศษเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครูตามสายงานของแต่ละคนมีการวัดผลประเมินผลและติดตามผลหลังการทดลองปฏิบัติงานอย่างยุติธรรมปรับปรุงข้อบกพร่องของครูในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมออนุญาตให้ข้าราชการครูลาศึกษาต่อได้ จัดส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนาวิชาการอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้งปลูกฝังให้ครูกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การคัดเลือกข้าราชการครูไปฝึกอบรมสัมมนาหรือดูงานตามหมวดสาระที่ทำการสอน ควรดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานอย่างเต็มความสามารถ ควรให้ความช่วยเหลือการจัดสรรสวัสดิการควรบริหารงานโดยสร้างความพึงพอใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาควรให้ความช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาด้านความรู้ด้านอารมณ์จิตใจและด้านสังคมต่อเพื่อนร่วมงานตามกำลังความสามารถควรให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานให้พ้นจากความเดือดร้อนทั้งทางกายและใจในภาวะที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นทุกข์นอกจากนี้ยังสามารถเสริมด้วย หลักมุทิตาโดยการแสดงออกถึงความยินดีเมื่อเห็นบุคลากรมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เป็นการสร้างกำลังใจให้กับบุคลากร และเกิดการยอมรับในบุคลากรอื่นๆในองค์กรจากผลงานที่เกิดขึ้นของเพื่อนร่วมงานหรือหัวหน้างาน หรือบุคลากรในหน่วยงาน บุคลากรด้วยกันก็สามารถแสดงความยินดีหรือพลอยยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น อาจมีการจัดกิจกรรมร่วมแสดงความยินดีในความสำเร็จขององค์กรร่วมกัน มีรางวัลแก่ผู้ที่มีผลงานในการดำเนินงาน สร้างคุณค่าและการยอมรับให้เกิดขึ้นจะทำให้เกิดความมุ่งมั่นและทุ่มเทในการทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามมาผู้บริหารสามารถส่งเสริมการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการเพิ่มขึ้นด้วยหลักอุเบกขาโดยการแสดงออกถึงการวางใจเป็นกลางโดยพิจารณาข้อเท็จจริงเมื่อตัดสินใจในเรื่องใดๆแล้วควรพิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญามีเหตุผลถูกต้องและเที่ยงธรรมอันเป็นการรักษาความถูกต้องให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เพื่อผดุงไว้ซึ่งความถูกต้องช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่มีอคติควรคำนึงถึงหมู่คณะก่อนตัดสินใจในเรื่องที่มีผลต่อส่วนรวมอย่างมีเหตุผลจัดให้มีคณะกรรมการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสแจ้งให้ข้าราชการครูทราบเกณฑ์การประเมินผลเป็นรายบุคคล ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบบุคลากรในสถานศึกษาอย่างยุติธรรมยึดความถูกต้องเที่ยงธรรมโดยไม่มีอคติปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเท่าเทียมกันวางตนเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

วินัยและการรักษาวินัย วินัยเป็นเรื่องจำเป็นยิ่งต่อการบริหารงานเพราะวินัยเป็นข้อ กำหนดแนวทางปฏิบัติของบุคคลในองค์กรให้อยู่ร่วมกันได้ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้ความคุ้มครองในการปฏิบัติงานให้ผลตอบแทนในการปฏิบัติงานและกำหนดถึงแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารควรใช้ หลักเมตตา มีความปรารถนาดีที่ให้บุคลากรมีวินัยในการทำงานเพื่อผลดีต่อบุคลากรเอง มีการเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัยเช่นผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อใต้บังคับบัญชาใช้หลักกรุณา โดยดำเนินการให้ความรู้ฝึกอบรมการสร้างขวัญและกำลังใจการจูงใจในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติจิตสำนึกและพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาหมั่นสังเกตตรวจสอบดูแลเอาใจใส่ป้องกันและขจัดเหตุเพื่อมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยตามควรแก่กรณีส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจเป็นปัจจัยที่จะทำให้ข้าราชการมีความสามัคคีกลมเกลียวทำงานประสานกันและทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยความตั้งใจดี ใช้หลักมุทิตา โดยการส่งเสริมสนับสนุน ให้รางวัล แก่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ

ซื่อสัตย์ สุจริต รักษาวินัยในการทำงาน สร้างแนวทางการยอมรับบุคคลากรตัวอย่างของสถานศึกษาที่รักษาระเบียบวินัยที่ดี และ ใช้หลักอุเบกขา ในการพิจารณาในความผิดของบุคลากรด้วยความโปร่งใส ยุติธรรมไม่ลำเอียง มีการพิจารณาในรูปของคณะกรรมการ

นงเยาว์ ภูน้ำย้อย (2558, หน้า 16-18) กล่าวถึงการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เป็นคุณธรรมอันประเสริฐสำหรับผู้ใหญ่ ผู้นำหรือบุคลากรครูในการบริหาร ดูแลสมาชิกที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ สุขแก่ส่วนรวม และสร้างความสามัคคีกลมเกลียว รักใคร่ต่อกันและกัน มีความยุติธรรม เที่ยงตรง ปราศจากความลำเอียงต่อบุคคล ดังนั้น พรหมวิหาร 4 จึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญอย่างมาก สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของบุคลากรครู เป็นไปตามหลัก ธรรมและแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมให้ทุกคนมีความสุข ความเจริญก้าวหน้า ซึ่ง สาระสำคัญ กล่าวโดยสรุป ดังนี้

1) การนำหลักเมตตาไปประยุกต์ใช้ เมตตา ความรัก ความปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข บุคลากรครู มีจิตใจอันแผ่ ไมตรีและคิดทำประโยชน์ ให้ประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้านที่พวกเขาปรารถนา มีความ เจริญรุ่งเรือง ไร้อุปสรรค ในชีวิตประจำวัน แสดงความเห็นอกเห็นใจ ใช้คำพูดที่เหมาะสม ส่งเสริมสนับสนุนในการเรียนและพฤติกรรมต่างๆของเยาวชน ให้โอกาสแสดงความคิดเห็นและ ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น

2) การนำหลักกรุณาไปประยุกต์ใช้ กรุณา ความสงสาร ความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง อันเป็น ความปรารถนาที่บริสุทธิ์มิได้หวังสิ่งใดตอบแทนคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนา เอาใจใส่ ให้ความ อบอุ่นสนิทสนม เสียสละความสุขส่วนตัว พยายามแก้ไขข้อบก พร่องเมื่อมีความเดือดร้อนและกังวลใจ ในทางพระพุทธศาสนานั้นเรื่องกรุณาเป็นคุณธรรมที่ได้รับการยกย่อง

3) การนำหลักมุทิตาไปประยุกต์ใช้ มุทิตา ความชื่นบาน พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุขหรือมีความ ปีติยินดี จิตใจชุ่มชื่น เมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จในชีวิต ยกย่อง ชื่นชม ยินดี และร่วมแก้ปัญหา สร้างขวัญกาลังใจ เห็นความสุขของผู้อื่นเหมือนความสุขของตน ซึ่งเป็นการแสดง ออกที่จริงใจต่อผู้อื่น ทั้งยังเป็นการผูก มิตรให้กับผู้อื่นได้อย่างดี มุทิตานี้เป็นหลักธรรมของผู้มีลักษณะกว้างขวางยินดีต่อความดีของผู้อื่น นับได้ว่าเป็นการกระทำบุญหรือความดีอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้มีจิตใจคับแคบไม่สามารถจะมีได้ เพราะจิตใจ ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความพลอยยินดีนี้เองที่ส่งผลให้การกระทำทางกายและวาจาของบุคคลนั้นๆมีความ อ่อนโยน สร้างความอบอุ่น ความแช่มชื่นให้ผู้ที่อยู่ใกล้ได้ ซึ่งเป็นการแสดงออกโดยการพลอยยินดี เห็นชอบด้วย รวมถึงการให้ความร่วมมือ เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อให้เขาประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น และเมื่อเขาประสบ ความสำเร็จแล้วก็แสดงความยินดี หรือความปรารถนาดีต่อบุคคลนั้นด้วย

4) การนำหลักอุเบกขาไปประยุกต์ใช้ อุเบกขา การวางใจเป็นกลาง หรือการนิ่งเฉยโดยไม่พยายามที่ช่วยเหลือเขาในเมื่อ เขาไม่สามารถช่วยตัวเองได้ บุคลากรครูต้องระลึกเสมอว่าว่าเขาทำกรรมเช่นใดย่อมได้รับกรรม เช่นนั้น เมื่อทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี ทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว สัตว์ทั้งหลายย่อมได้รับผลกรรม ตามเหตุตามปัจจัย เมื่อบุคลากรครูคิดได้ดังนี้แล้วยอมนิ่งเฉยและวางใจเป็นกลาง มีความเสมอภาค ใช้สติปัญญาพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องด้วยเหตุผล มีอารมณ์เสมอต้นเสมอปลาย ไม่เข้าไป ยินดียินร้ายได้ และ ไม่ก่อให้เกิดอคติขึ้นในใจ คือ ความลำเอียง ในทางพระพุทธศาสนาได้ให้ ความสำคัญกับหลักอุเบกขามากเช่นกัน เพราะว่าเมื่ออุเบกขาธรรมย่อมเป็นผู้ที่

เที่ยงธรรม ดำรงไว้ ซึ่งบทบัญญัติ หลักการ และกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้ร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนในสังคมปฏิบัติต่อกันอย่าง เท่าเทียมและยุติธรรมโดยเสมอภาค ซึ่งบุคลากรครูต้องนำไปปฏิบัติให้ประจักษ์และได้ผลจริงตาม ความเหมาะสมของกาลเทศะ และบุคคล รวมทั้งใช้ให้พอดีแก่เรื่องนั้นๆ

ประวัติ พื้นผาสุข (2549, หน้า 96) ได้กล่าวไว้ว่า พรหมวิหาร 4 คือ ธรรมชั้นพรหมและถือว่าเป็นธรรมสำหรับนักปกครอง โดยเฉพาะคนในระดับหัวหน้าหรือระดับบริหาร ด้วยบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารทุกองค์กรย่อมเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า ผู้บริหารควรจะต้องเป็นบุคคลที่ควรเคารพและนับถือ สามารถเป็นที่พึ่งของผู้ร่วมงานโดยเฉพาะผู้ใต้บังคับ บัญชา รวมทั้งยังควรเป็นที่นับถือของบุคคลทั่วไป การที่ผู้บริหารจะมีคุณลักษณะเป็นที่เลื่อมใสดังกล่าวเป็นผลจากการสร้างสมคุณความดีให้เป็นที่ประจักษ์ ซึ่งบางครั้งเรามักจะเรียกว่า “บารมี”การสร้างบารมีอย่างหนึ่งก็คือการที่ผู้บริหารดำรงตนอยู่ในพรหมวิหาร 4 ดังนี้

1) เมตตา คือ ความรัก ความหวังดีหรือความคิดปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุข ผู้ บริหารหรือหัวหน้าที่ดีจะต้องให้ทั้งความรักและความหวังดีต่อลูกน้อง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ทุกคนได้รับความเป็นธรรมและมีความเสมอภาคกัน มีคำเปรียบเปรยกล่าวว่า “มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วมเสพย์”จะทำให้ทุกคนรักและสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้บริหารจะต้องแสดงความเมตตาต่อทุกคนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

2) กรุณา คือ ความสงสาร ความคิดปรารถนาจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ หัวหน้าที่ดีจะต้องมีความสงสารและเห็นใจลูกน้องเมื่อมีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาส่วนตัว ปัญหาในการทำงานหรือปัญหาทั่วไปอื่น ๆ ควรให้ความสนใจ เพียงแต่จะต้องมีวิจารณญาณว่าเรื่องใดควรจะเข้าไปเกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด มิใช่ว่าหากมิใช่เรื่องเกี่ยวกับงานแล้วจะไม่ขอเข้าไปยุ่งเกี่ยว เช่นนั้นถือได้ว่าผู้บริหารขาดความเมตตา กรุณารวมกัน ผลสุดท้ายองค์การก็จะมีผลกระทบด้วย ดังนั้นความปรารถนาสูงสุดของผู้บริหารก็คือให้ทุกคนในองค์กรทำงานด้วยความสุข มีชีวิตอย่างเป็นสุข และการงานก้าวหน้าองค์การเจริญเติบโต สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้หากผู้บริหารจะมีความกรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดยเท่าเทียมกัน

3) มุทิตา คือ ความเบิกบานพลอยยินดีด้วยเมื่อผู้อื่นได้ดี ไม่เคยคิดอิจฉาริษยาผู้อื่นโดยเฉพาะลูกน้องของตนเอง เมื่อเขาได้ดีกว่าก็ควรร่วมแสดงความยินดีด้วยอย่างเปิดเผยและเหมือนกันทุก ๆ คน และที่สำคัญจะต้องมีความเสมอต้นเสมอปลายด้วย เช่น กรณีครูใต้บังคับบัญชามีความรู้ ความสามารถในการจัดทำผลงานวิชาการจนสามารถผ่านการประเมินเข้าสู่ตำแหน่งวิทยฐานะที่สูงขึ้นจากครูชำนาญการพิเศษ เป็นครูเชี่ยวชาญ ในขณะที่ผู้บริหารเองมีตำแหน่งเพียงผู้อำนวยการชำนาญการ เรื่องเช่นนี้เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมของทุกคนในองค์การนั้นไม่เว้นแม้แต่ผู้บังคับบัญชาที่จะต้องแสดงความจริงจังและจริงใจในการแสดงความยินดีจะต้องไม่คิดว่าผู้ใต้บังคับบัญชามีวิทยฐานะที่สูงกว่าตน ตนคงต้องปกครองลำบาก พูดกันไม่รู้เรื่อง แสดงอาการอึดอัด เหล่านี้เป็นต้น ทางที่สมควรจะต้องแสดงความยินดีประกาศเกียรติคุณและกล่าวชื่นชมในทุกที่ที่เหมาะสม โดยมีความภาคภูมิใจร่วมด้วยเข้ามาแทนความอิจฉาริษยา มั่นใจตนเองว่าตนเองมีส่วนร่วมสนับสนุนในความสำเร็จที่เกิดขึ้นด้วย เช่นนี้จึงเรียกได้ว่า ผู้บริหารที่มีมุทิตาสูง

4) อุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง วางเฉยไม่ดีใจหรือเสียใจเมื่อผู้อื่นเผชิญวิบัติผู้บริหารจะต้องไม่ซ้ำเติมผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อเขาเกิดความผิดพลาดจนเกิดความเสียหายต่อ

ตนเอง ต่องาน หรือต่อผู้อื่น ต้องรู้จักการส่งเสริมและให้กำลังใจ ไม่คิดทำลายด้วยคำพูดการแสดงออก หรือการปฏิบัติตรง ๆ ไม่ว่าจะเป็นใคร สังคมไทยได้ชื่อว่าเป็นสังคมชาวพุทธที่มีความยึดมั่นในคำสอนที่มุ่งให้กระทำแต่ความดี แต่เมื่อเราได้ทำความดีตามที่เข้าใจอย่างเต็มที่แล้วเกิดความผิดพลาดและเสียหาย คนไทยเราก็มีนิสัยให้อภัย โดยเฉพาะคนที่สำนึกได้ ผู้บริหารก็เช่นกัน การไม่ทำลายผู้คนที่เกิดการผิดพลาดแต่ในขณะเดียวกันก็ให้กำลังใจทำดีต่อไป จึงถือว่าเป็นผู้มีอุเบกขา

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 นับว่าพรหมวิหารเป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ หลักธรรมนี้ได้แก่ เมตตา ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข กรุณา ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี อุเบกขา การรู้จักวางเฉย ดังนั้นพรหมวิหาร 4 จึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญอย่างมาก สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งหมายถึง การที่ครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำเอาหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านเมตตา หมายถึง มีความรัก มีจิตใจที่ดีงาม มีความปรารถนาดีต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนทั้งต่อหน้าและลับหลัง ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนให้ได้รับความสุขและประสบประโยชน์ทั่วหน้ากัน

2) ด้านกรุณา หมายถึง มีความสงสารพึงช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน และเด็กนักเรียนให้พ้นจากความทุกข์ มีความใฝ่ใจที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยาก ความเดือดร้อนของเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนไม่ว่าจะเป็นทุกข์ทางกายและทางทุกข์ใจ

3) ด้านมุทิตา หมายถึง มีความเบิกบานพลอยยินดี เมื่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนได้ดี มีความสุข มีความสำเร็จในชีวิต หน้าที่การงาน

4) ด้านอุเบกขา หมายถึง มีการวางตัววางใจที่เป็นกลาง มีจิตเที่ยงธรรม ให้ความยุติธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียน ไม่เอนเอียงด้วยความรักหรือความชัง ปฏิบัติตนตามหลักการและเหตุผล

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ให้ความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนิน งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นสถานศึกษา ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 18 กำหนดว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ คือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ฯลฯ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ

โดยแบ่งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน และด้านการบริหารงบประมาณ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559, หน้า 2-12)

ด้านการบริหารงาน

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง

1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมการศาสนา จึงทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการศูนย์ที่แตกต่างและหลากหลาย ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง ดังนี้

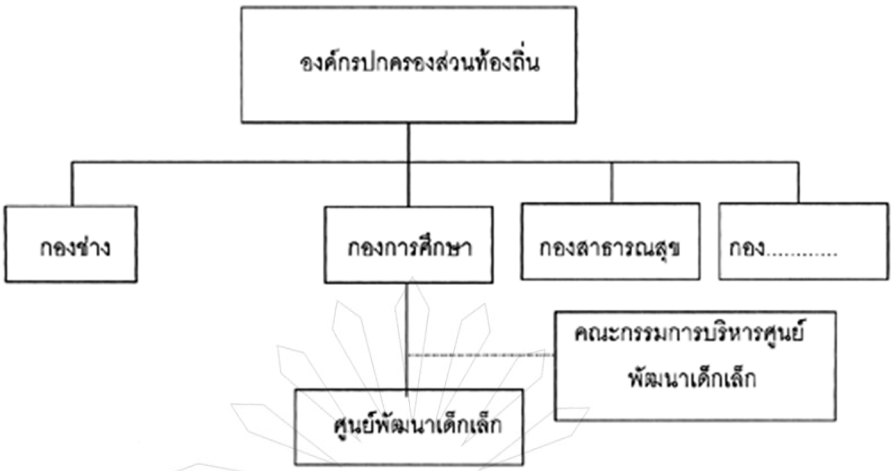
1.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ให้ปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0893.4/ว 276 ลงวันที่ 21 มกราคม 2554 เรื่อง ข้อแนะนำแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษาในศาสนสถาน ดังนี้

รูปแบบที่ 1 กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์ทั้งหมด ได้แก่ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวิชาการ เช่นเดียวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

รูปแบบที่ 2 กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศาสนสถานร่วมกันบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนว่าหน่วยงานใดจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านใด โดยให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษาในศาสนสถาน

รูปแบบที่ 3 กรณีศาสนสถานเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์ทั้งหมด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่จัดสรรเงินอุดหนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้รับผิด ชอบในการบริหารจัดการ ยกเว้นรายการอาหารเสริม (นม) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นผู้จัดซื้อจัดจ้างให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษาในศาสนสถาน รูปแบบการจัดตั้ง ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ม.ป.ป., หน้า 10

2) การจัดการศึกษาและการให้บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลา การจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและการพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนี้

2.1 การรับสมัครเด็กเข้าศึกษา

การกำหนดระยะเวลาการศึกษา และการเปิดและปิดภาคเรียน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศตามแนวทาง ดังนี้

2.1.1 การรับสมัครเด็กเข้าเรียนให้กำหนดระยะเวลาการรับสมัครเป็นปีการศึกษาเพื่อให้การพัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามแผนการจัดประสบการณ์และการเรียนรู้ กรณีมีเหตุผลความจำ เป็นต้องรับเด็กระหว่างภาคเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของนักเรียนที่รับเข้าระหว่างภาคเรียน

2.1.2 การรับเด็กเข้าเรียน กำหนดให้เด็กและผู้ปกครองต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือต้องย้ายเข้ามาอยู่ในท้องถิ่นนั้น ก่อนเข้าเรียนไม่น้อยกว่า 30 วัน กรณีรับเด็กนอกเขตบริการต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรณีเด็กที่มิใช่สัญชาติไทยต้องมีหนังสือรับรองหรือเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ตามกฎหมาย)

2.1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้ว ไม่น้อยกว่า 200 วันทำการ (ภาคเรียนละไม่น้อยกว่า 100 วันทำการ) ดังนี้

ภาคเรียนที่ 1 เปิดภาคเรียนวันที่ 16 พฤษภาคมของปีการศึกษานั้น

ภาคเรียนที่ 2 เปิดภาคเรียนวันที่ 1 พฤศจิกายนของปีการศึกษานั้น

2.1.4 หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดเรียนในวันทำการถัดไป

2.1.5 กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิดภาคเรียนเกินกว่า 200 วันทำการจากที่กำหนดไว้ตามข้อ 3) สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

2.2 การปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระหว่างปิดภาคเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนต่อไป ดังนั้น ในระหว่างปิดภาคเรียน ให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ การจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์ การเตรียมสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก และภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วงปิดภาคเรียนและรายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ต้นสังกัดทราบ

3) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีจำนวนคณะกรรมการฯ ไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ดังนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนด้านการศึกษา
- ผู้แทนศาสนสถาน
- ผู้แทนจากสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ผู้แทนชุมชน
- ผู้แทนด้านสาธารณสุข
- ผู้แทนผู้ปกครอง
- ผู้แทนสำนัก/กอง/ส่วน การศึกษา
- ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้แลเด็ก
- หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม และให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธานคณะกรรมการฯ โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่งมีผู้แทนครูผู้ดูแลเด็กหรือครู หรือผู้ดู แลเด็ก 1คน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 วาระ โดยมีหน้าที่ดังนี้

- ดำเนินการประชุมคณะกรรมการฯ ภาคเรียนละไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง หรือปีการศึกษาละไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง และรายงานผลการประชุมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ
- กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มีกฎหมายระเบียบหรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือจากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือจากเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดังนี้

งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 รายการ ดังนี้

1) เงินเดือน และเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ค่าตอบแทนเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวและเงินประกันสังคมสำหรับพนักงาน จ้างตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก

3) ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว)

4) ทุนการศึกษาสำหรับผู้ดูแลเด็ก (กรณีที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดสรรให้)

5) ค่าสวัสดิการสำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยหัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้

6) อาหารเสริม (นม)

7) อาหารกลางวัน

โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบ Child development Center Information System (CCIS) ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อมูลหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก และเด็กเล็ก ตามโปรแกรมข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ระบบ CCIS) โดยใช้ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน ของปี พ.ศ. นั้น พร้อมทั้งตรวจสอบและยืนยันข้อมูลตามความเป็นจริงตามแบบสำรวจและรายงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดภายในระยะเวลาที่กำหนด

งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจัดตั้งงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำแผนเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดพิจารณา ดังนี้

1) แผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระยะ 3 ปี

2) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการ จัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน เครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก และวัสดุครุภัณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น ด่วนมาก ที่ มท.0893.2 / ว 801 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2551 เรื่อง การจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอนของสถานศึกษา ระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

การเบิกจ่ายงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543

2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2553

5) ระเบียบ หนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและหนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สรุปได้ว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยการบริหารงาน ด้านการจัดตั้ง ย้าย รวม ยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาและการให้บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการบริหารงบประมาณ ทั้งงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย

เด็กทุกคน มีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ โดยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพ ในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ โดยสรุปบทบาทหน้าที่และส่วนที่เกี่ยวข้องกับครูผู้ดูแลเด็ก ได้ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547, หน้า 13-17)

บทบาทหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก

เด็กเล็ก เป็นวัยที่มีความซุกซน เคลื่อนไหวตลอดเวลา สติปัญญาและความคิดจะมีความเป็นอิสระแปรเปลี่ยนตามสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นใกล้ตัว ชอบลอกเลียนแบบตามความนึกคิดของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย ดังนั้น ครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก และมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กมากที่สุดในช่วงที่เด็กอยู่ในศูนย์ฯ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ รู้จักรับผิดชอบ รักเด็ก อุปนิสัยอ่อนโยน จิตใจโอบอ้อมอารีมีความยุติธรรม มีลักษณะเป็นผู้นำ เพื่อจะเป็นผู้ที่ให้การดูแลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก เป็นการวางรากฐาน ความคิด สติปัญญา อารมณ์ สังคม ลักษณะนิสัย เสริมสร้างบุคลิกที่ดีให้กับเด็ก ซึ่งเปรียบเสมือนการวางรากฐานของประเทศ

บทบาทของครูผู้ดูแลเด็ก

ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้ดูแลเด็ก มีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กและปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย และมีการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2) ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะบูรณาการครูผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมกัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และ การลงมือกระทำ ดังนั้น ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่น

3) สังเกต เฝ้าระวัง และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต เฝ้าระวังปัญหาสุขภาพ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

จดบันทึกพฤติกรรมเพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติและผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันท่วงที

4) มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต มีความรู้ และเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และไม่พึงประสงค์ของเด็ก ซึ่งพฤติกรรมนั้น อาจเกิดจากการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งการปรับตัวของเด็กต่อสิ่งแวดล้อม หากไม่ได้รับการแก้ไขตามแนวทางที่เหมาะสม อาจนำไปสู่ปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กในอนาคตแม้ว่าเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันตามพันธุกรรมและการอบรมเลี้ยงดู แต่ถ้าเข้าใจและช่วยลดพฤติกรรมจะช่วยขจัดปัญหาที่จะตามมาได้ทันท่วงที

5) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้านครูผู้ดูแลเด็กจะต้องดูแลจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาดถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และมีบรรยากาศเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

6) ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็ก ครอบครัวและชุมชนครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กโดยเป็นคนกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ หรือผู้ปกครองสมาชิกในครอบครัวและบุคคลต่างๆ ในชุมชน เพื่อทราบถึงพฤติกรรมพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของเด็กได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

7) รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและวิชาชีพครูผู้ดูแลเด็กจะต้องใฝ่หาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้

7.1 การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/สถานพัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและจัดตั้งชมรมเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ครู ผู้ดูแลเด็ก

7.2 การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะรักเด็กอุปนิสัยอ่อนโยนมีกิริยาวาจานิ่มนวลอ่อนหวาน ใจเย็น รู้จักปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองอยู่เสมอ

หน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก

ครูผู้ดูแลเด็กจะอยู่ใกล้ชิดกับเด็กตลอดทั้งวัน ดังนั้น จึงมีหน้าที่ ดังนี้

1) อบรมเลี้ยงดูเด็ก ตั้งแต่รับเด็กจากผู้ปกครองจนกระทั่งส่งคืนให้ผู้ปกครอง

2) จัดกิจกรรมประจำวัน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ให้มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง และได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย โดยจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ในร่ม และจัดมุมกิจกรรมต่างๆ เช่น มุมหนังสือ มุมศิลปะ มุมดนตรี ฯลฯ

3) ปลูกจิตสำนึกให้เด็กรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย การรักษาสิ่งแวดล้อม ความมีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบความมีน้ำใจ ฯลฯ

4) ดูแลความปลอดภัยและรักษาความสะอาดภายในและภายนอกอาคารของศูนย์ฯ

5) ให้เด็กเคารพธงชาติ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

6) สำรวจรายชื่อเด็กที่เข้ารับการเลี้ยงดูประจำวัน เยี่ยมเยียนผู้ปกครองและเด็ก ในกรณีที่เด็กไม่มาเรียนเกิน 3 วันและในกรณีที่เกิดปัญหาอื่นๆ

7) จัดเตรียมสถานที่เรียน จัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยเน้นวัสดุที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น จัดอาหารเสริม น้ำดื่มน้ำใช้ จัดทำบันทึกการสอน และบันทึกประจำตัวเด็ก ตลอดจนจัดทำทะเบียนอุปกรณ์การเรียนการสอน

8) จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ตามโครงการจัดหาอาหารเสริม (นม) สำหรับเด็ก

9) จัดทำบัญชีแสดงรายการอาหารกลางวันรายสัปดาห์ ตามโครงการจัดหาอาหารกลางวันสำหรับเด็ก

10) ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในบริเวณศูนย์ฯ

บทบาทหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กในการสร้างความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชน

1) เยี่ยมเยียนปรึกษาหารือขอคำแนะนำจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง และองค์กรประชาชนต่างๆ เช่นกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลเป็นต้นตลอดถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ฯเชิญชวนผู้ปกครองให้เข้ามาร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ฯ

2) ส่งเสริมผู้ปกครองให้มีความรู้เพิ่มขึ้น เช่น จัดทำบอร์ด หรือมุมหนังสือเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กในแต่ละวัยทั้งในเรื่องสิทธิเด็ก และเรื่องอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จัดมุมหนังสือนิทานสำหรับผู้ปกครองให้ผู้ปกครองได้ยืมไปอ่านให้เด็กได้รับฟัง เป็นต้น

3) เยี่ยมเยียนเด็กเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วยขาดเรียนให้คำแนะนำผู้ปกครองในการตรวจรักษาและการป้องกัน

4) ร่วมมือกับกลุ่มต่างๆในหมู่บ้านเพื่อจัดกิจกรรมร่วมกับศูนย์ฯ เช่น จัดงานวันแม่ งานวันเด็ก ฯลฯ

5) ร่วมประชุมกับคณะกรรมการพัฒนาการของเด็กหรือองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน ตำบลเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก

6) ศึกษาหาความรู้ในเรื่องพัฒนาเด็กเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการอบรมเลี้ยงดูได้อย่างเหมาะสมตามวัย

7) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์ฯ

บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพต้องมีการบริหารจัดการด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยผู้บริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ที่รับผิดชอบงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น ทั้งนี้เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพ ในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการ

สำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ โดยมาตรฐานด้านบุคลากร ประกอบด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559, หน้า 13-20)

ตำแหน่งของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ประเภท ได้แก่

1) พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และครู

2) พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กโดยแต่ละตำแหน่งมีมาตรฐานตำแหน่งซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องถือปฏิบัติในการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งดังนี้

พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล พ.ศ. 2559 ประกาศ ณ วันที่ 8 มิถุนายน 2559 ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย หรือคุณวุฒิอื่นที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2) ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือหลักฐานที่ใช้แสดงในการประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภาออกให้เพื่อปฏิบัติหน้าที่สอน

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา (ศพด.) โดยจะต้องผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู และงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1) รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมินและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนิน งานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

3) จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดกระบวนการเรียนรู้การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล

4) จัดทำภาระงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5) การจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) ประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7) เป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจการทั่วไป และประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

8) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก

ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล พ.ศ. 2559 ประกาศ ณ วันที่ 8 มิถุนายน 2559 ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกันทางการ ศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย หรือคุณวุฒิอื่นที่ ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต.กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2) มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกันทางการ ศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ และได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองจากหน่วยงาน ซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือหลักฐานที่ใช้แสดงในการประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภาออกให้เพื่อปฏิบัติหน้าที่สอน

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าหลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) โดยจะต้องผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) อบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามวัย

3) ปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

4) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

5) ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6) ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

7) ความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

การให้ได้รับเงินเดือนให้ได้รับเงินเดือนอันดับครูผู้ช่วย

พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งครู

ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล พ.ศ. 2559 ประกาศ ณ วันที่ 8 มิถุนายน 2559 ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครู ดังนี้

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ หรือทางอื่นที่ ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2) ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูผู้ช่วยและหรือตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กและหรือตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี โดยผ่านการประเมินการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. กำหนด หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. เทียบเท่า

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเองและวิชาชีพประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนและหรือสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนการบริการสังคมด้านวิชาการ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3) ปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา

4) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

5) ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

6) ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

7) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อนำมาพัฒนา การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

การให้ได้รับเงินเดือน ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.1 ผู้ดำรงตำแหน่งครูผู้ใดผ่านการประเมินวิทยฐานะครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษครูเชี่ยวชาญ หรือครูเชี่ยวชาญพิเศษ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. กำหนดให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.2 คศ.3 คศ.4 หรือ คศ.5 ตามลำดับ

พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป

หนังสือสำนักงาน ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. ที่ มท 0809.9/ว 2 ลงวันที่ 25 มกราคม 2554 ได้ชักซ้อมแนวทางการจ้างพนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายหลังจากการประกาศใช้มาตรฐานกำหนดตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก โดยต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง ดังนี้

การจ้างพนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหรือตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก แล้วแต่กรณี สามารถจ้างได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1) ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหรือตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก สำหรับ ผู้มีคุณวุฒิ ให้กำหนด ลักษณะงานและคุณสมบัติเฉพาะสำหรับ ตำแหน่ง ของตำแห่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหรือครูผู้ดูแลเด็ก แล้วแต่กรณี ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งที่ ก.ท. กำหนด

2) ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหรือตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก สำหรับผู้มีทักษะ ให้กำหนดลักษณะงาน และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งโดยใช้ทักษะเฉพาะของบุคคลซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในงานที่จะปฏิบัติไม่ต่ำกว่า 5 ปี และทักษะของบุคคลดังกล่าวจะต้องสามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงความมีทักษะในงานนั้นๆ โดยมีหนังสือรับรองการทำงานจากนายจ้าง หรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานที่ได้ปฏิบัติหรือมีการทดสอบทักษะเฉพาะบุคคลด้วยการทดลองปฏิบัติ

พนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งผู้ดูแลเด็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจ้างพนักงานจ้างทั่วไปตำแหน่งผู้ดูแลเด็ก สำหรับปฏิบัติหน้าที่ดูแลเด็กเล็ก ตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0809.2/ว 77 เรื่อง แจ้งมติคณะกรรมการกลางข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.กลาง) เรื่อง ปรับปรุงค่าตอบแทน (ค่าจ้าง) พนักงานจ้างทั่วไปและการกำหนดตำแหน่ง และเรื่อง ต่อสัญญาจ้างลูกจ้างชั่วคราว ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2547

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า ครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก และมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กมากที่สุด ครูผู้ดูแลเด็กจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ รักเด็ก มีจิตใจอ่อนโยน มีความเมตตาโอบอ้อมอารี มีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เพื่อจะสามารถเป็นผู้ที่ให้การดูแลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการวางรากฐาน ความคิด สติปัญญา อารมณ์ สังคมลักษณะนิสัย เสริมสร้างบุคลิกที่ดีให้กับเด็ก ซึ่งเปรียบเสมือนการวางรากฐานของประเทศ

2.5 สภาพพื้นที่ที่วิจัย

อำเภอเกษตรวิสัยตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอจตุรพักตรพิมาน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองสรวงและอำเภอสุวรรณภูมิ

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่าตูมและอำเภอชุมพลบุรี (จังหวัดสุรินทร์)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย (จังหวัดมหาสารคาม) อำเภอปทุมรัตน์ และอำเภอวาปีปทุม (จังหวัดมหาสารคาม)

ประวัติความเป็นมา

อำเภอเกษตรวิสัย เป็นอำเภอชั้น 2 ของจังหวัดร้อยเอ็ดมีอาณาเขตกว้างขวางและเก่า แก่มานาน มีประวัติความเป็นมาพอมีหลักฐาน จากคำเล่าสืบต่อกันมาว่าอำเภอเกษตรวิสัยเดิมชื่อ “เมืองเกษ” มีพระศรีเกษตราธิไชย (เหง้า) เป็นอุปราชผู้ขอตั้งเมืองขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีพระบรมราชโองการให้ตั้งเมืองขึ้นใหม่ที่บ้านดอนเสาโอง (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอพนมไพร) แต่พระศรีเกษตราธิไชย (เหง้า) ผู้รับราชโองการเห็นว่าบ้านดอนเสาโฮงอยู่ในทำเลที่ไม่เหมาะสม จึงขอพระบรมราชานุญาตเปลี่ยนที่ตั้งเมืองใหม่จากบ้านดอนเสาโฮง มาตั้งที่บ้านกู่กระโดน ซึ่งสมัยนั้นอยู่ในเขตเมืองสุวรรณภูมิเพราะเห็นว่าเป็นทำเลที่เหมาะสมมีความอุดมสมบูรณ์ดี และได้รับพระบรม ราชานุญาตให้ขนานนามว่า “เมืองเกษ” เชื่อกันว่าที่ได้ชื่อว่าเมืองเกษเพราะดินแดนแห่งนี้มีต้นดอกเกษเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธ์ธัญญาหาร ถึงกับมีคำกล่าวขานสืบต่อกันมาเสมอว่า “ข้อยอยู่ก้ำเมืองเกษคำน้ำชุ่ม ปลากุ่มบ้อน คือ แข่แก่งหาง ปลานางบ้อนคือขางฟ้าลั่น จักจั่นฮ้องคือฆ้องลั่นยาม” นั่นคือเมืองเกษ แห่งทุ่งกุลาร้องไห้ ต่อมาปีพุทธศักราช 2358 เมืองสุวรรณภูมิได้ยกฐานะเป็นอำเภอเมืองเกษ จึงได้แยกการปกครองออกมาและยกฐานะเป็นอำเภอเรียกว่า “อำเภอหนองแวง” ในสมัยรัชกาลที่ 6 เพื่อให้พ้องชื่อกับตำบลที่ตั้งของตัวอำเภอ ในปี พ.ศ. 2489 จึงได้เปลี่ยนจากชื่ออำเภอหนองแวงเป็นอำเภอเกษตรวิสัย

ปัจจุบันมีเนื้อที่/พื้นที่ 809 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิอากาศร้อน จำนวนประชากรทั้งสิ้นรวม 99,886 คน อาชีพหลัก ทำการเกษตร มีสินค้าการเกษตรที่สำคัญคือ ข้าวหอมมะลิ

การปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่อำเภอเกษตรวิสัยประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 15 แห่ง ได้แก่

1) เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลกู่กาสิงห์

2) เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเกษตรวิสัย

3) เทศบาลตำบลเมืองบัว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองบัวทั้งตำบล

4) องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกษตรวิสัย (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย)

5) องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเหล่าหลวงทั้งตำบล

6) องค์การบริหารส่วนตำบลสิงห์โคก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสิงห์โคกทั้งตำบล

7) องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงครั่งใหญ่ทั้งตำบล

8) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านฝางทั้งตำบล

9) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองแวงทั้งตำบล

10) องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกำแพงทั้งตำบล

11) องค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกู่กาสิงห์ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์)

12) องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำอ้อมทั้งตำบล

13) องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนสว่างทั้งตำบล

14) องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งทองทั้งตำบล

15) องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงครั่งน้อยทั้งตำบล

นอกจากนี้ยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในสังกัดเทศบาลจำนวน 6 แห่ง และสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 34 แห่ง มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 186 คน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระไพฑูรย์ เมธิโก (มหาบุญ) (2555 , หน้า 115-117) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีต่อการประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่า การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและรายได้ต่อเดือน มีผลให้ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แต่ตัวแปรทางด้านอายุงานนั้น แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และข้อเสนอแนะแนวทางในการประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านเมตตา พบว่า ควรจัดลำดับความสำคัญของงานและควรทำงานที่เร่งด่วนก่อน ควรใช้หลักเหตุผลและใช้หลักฐานทางข้อมูลเป็นสำคัญ จัดให้มีการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความสมัครใจ ต้องจัดให้มีการอบรมธรรมะให้บุคลากรผู้บังคับบัญชาต้องสอนบุคลากรให้ปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ ด้านกรุณา พบว่า ควรช่วยเหลือกันในการทำงาน ปรึกษาหารือเมื่อพบปัญหา ควรมีการส่งเสริมความสามัคคีด้วยการแข่งกีฬา ควรช่วยเหลือผู้อื่นแม้ว่าจะไม่ใช่งานของเราก็ตามถ้าเราทำได้ ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีกับองค์กร ด้านมุทิตา พบว่า แสดงความยินดีชมเชยให้กำลังใจเมื่อปฏิบัติงานดีขึ้นหรือประสบความสำเร็จ องค์กรต้องมีความเด็ดขาดไม่กลัวกับปัญหาจากบุคคลที่ไม่ทำงาน จัดให้มีการอบรมธรรมะ จัดให้มีการแข่งขันกีฬาแบบทีมโดยจัดบุคลากรที่มีปัญหากันให้อยู่ทีมเดียวกัน องค์กรต้องมีกฎเกณฑ์การเลื่อนตำแหน่งให้แน่นอนไม่เลื่อนโดยตามอำเภอใจ ด้านอุเบกขา พบว่า ควรให้ความยุติธรรมกับผู้ปฏิบัติงานทุกคนเท่าเทียมกันต้องทำตัวเป็นกลาง ไม่เข้าข้างคนของตนเอง ไม่เข้าข้างคนผิดผิดว่าไปตามกฎ จัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายในองค์กร ลงโทษผู้กระทำความผิดตามวินัย

พระครูพินิจรัตนากร (อนุสรณ์ ฐานทตฺโต) (2556, หน้า 100-105) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้พรหมวิหารธรรมในการสร้างสันติสุขในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการสร้างสันติสุขในตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านอุเบกขา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 รองลงมาคือ ด้านมุทิตา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ถัดมาคือ ด้านกรุณา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้าน

เมตตา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ตามลำดับ ส่วนผลวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักพรหมวิหารธรรมมีความสำคัญต่อการสร้างสันติสุขในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักพรหมวิหารธรรมมีความสำคัญต่อการสร้างสันติสุขในตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการด้านอายุและระดับการศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านเพศ สถานภาพและรายได้ต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ คือ 1) ด้านเมตตาควรควรมีการแบ่งปันช่วยเหลือกันในบางครั้งที่โอกาสอำนวย ถ้าบุคคลในตำบลเดียวกันรู้จักเมตตากัน ช่วยเหลือกันทุกคนก็จะเป็นสุข บุคคลในชุมชนต้องมีน้ำใจและมีความแบ่งปันซึ่งกันและกัน 2) ด้านกรุณาควรช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอและด้อยโอกาสเมื่อมีโอกาส การช่วยเหลือคนที่ทุกข์ให้พ้นทุกข์จะทำให้สังคมมีแต่ความสุข ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่เห็นแก่ตัว 3) ด้านมุทิตาควรไม่อิจฉาหรือว่าร้ายผู้อื่น โดยที่ตนเองก็ยังไม่ดีพอ ยินดีกับเพื่อนร่วมโลก ไม่ควรอิจฉานินทา และ 4) ด้านอุเบกขาควรวางเฉยในสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ ไม่ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นทำผิดพลาด ควรให้กำลังใจเพื่อจะให้ผู้อื่นมีแรงสู้ต่อไป และควรนำหลักธรรมนี้ไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคือ ควรให้ความสำคัญโดยการส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติ นำหลักธรรมมาปฏิบัติ ทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรัก ความปรารถนาดีต่อกัน ควรให้ความสำคัญโดยการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นและส่วนรวม ฟังความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล และควรให้ความสำคัญโดยการส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตนด้วยการวางใจเป็นกลาง วางเฉยกับเรื่องที่ไม่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น เป็นต้น

ณัฐวรรณ ฐิตาคม (2556, หน้า 90-100) ได้ทำการวิจัยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.15) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 อยู่ในระดับมากทุกด้าน จำแนกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านเมตตาภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.18) ด้านกรุณาภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.04) ด้านมุทิตา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.13) และด้านอุเบกขาภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.17) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรครูในสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการสอน ตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและบุคลากรครูในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สาหรับในดาน เพศ อายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะรูปแบบที่บุคลากรครูในสถานศึกษาต้องการให้ผู้บริหารมีพฤติกรรม ด้านเมตตา คือ 1.มีการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ 2.ผู้บริหารสร้างความพึงพอใจแก่ บุคลากรและผู้รับบริการทางการศึกษา ด้านกรุณา คือ 1. มีความกล้าตัดสินใจในการปรับปรุงการบริหารงาน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตร่วมกัน 2. มีการวางแผนการบริหารงานในอนาคต ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยน แปลงใหม่ ๆ ด้านมุทิตา คือ 1. ผู้บริหารมีความเอาใจใส่เกี่ยวกับปัญหาและ มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา

ที่เกิดขึ้น 2. บริหารงานบุคลากรให้ได้รับความเป็นธรรมจาก การปฏิบัติงานอย่างเท่าเทียมกัน ด้านอุเบกขา คือ 1. มีการบริหารการวางแผนด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ 2. มีความเสมอภาคในการบริหารงานในสถานศึกษา

ณัฐทพัสส์ หินไชยศรี (2557, หน้า 40) ได้ศึกษา การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวิกรม์และวิทยาลัย เทคโนโลยีศรีวิกรม์ บริหารธุรกิจ พบว่า การใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหารโรงเรียนศรีวิกรม์ และวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิกรม์ บริหารธุรกิจ จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา สรุปได้ว่าการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านมุทิตา ด้านกรุณา ด้านเมตตาและด้านอุเบกขา

นงเยาว์ ภูน้ำย้อย (2558, หน้า 66-73) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านมุทิตา ด้านเมตตา ด้านกรุณาและด้านอุเบกขา ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีเพศต่างกันมีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอายุต่างกัน มีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีอายุต่างกันมีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ไม่แตกต่างกัน ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้รับ โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด สามลำดับแรก คือ ครูผู้ดูแลเด็กควรให้ความเห็นใจต่อเพื่อนร่วมงาน แนะนำ ต่อกันในหน้าที่งานที่มีข้อผิดพลาดด้วยความกรุณา รองลงมา เมื่อเกิดปัญหาควรวางใจให้เป็นกลางในการแก้ปัญหาทุกอย่างและควรมีความรักจริงใจต่อเพื่อนร่วมงาน

พรนภา ชำนินอก (2558, หน้า 79-89) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการ บริหารการศึกษายางตลาด 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการ บริหารการศึกษายางตลาด 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านมุทิตา รองลงมาได้แก่ ด้านเมตตา ด้านอุเบกขา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านกรุณา ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ครูผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารโรงเรียน ดังนี้ ด้านเมตตา ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการชี้แนะสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านกรุณา ผู้บริหารควรให้กำลังใจ ไม่ซ้ำเติม เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับ ผู้ใต้บังคับบัญชา พร้อมให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือ

เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ใต้บังคับบัญชาให้พ้นทุกข์ ด้านมุทิตา ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ขวัญกำลังใจ และแสดงความยินดีอย่างจริงใจ อาจจะกระทำด้วยคำพูดหรือชื่นชมด้วยวิธีอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและตามโอกาสอันควร และด้านอุเบกขา ควรปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน วางตนเป็นกลาง ปราศจาก ความลำเอียง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ณัฐวรรณ กงสะเด็น (2559, หน้า 25-26) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประยุกต์พรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น พบว่า การประยุกต์พรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติงานตามหลักมุทิตา รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติงานตามหลักเมตตา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการปฏิบัติงานตามหลักอุเบกขา ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์พรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ข้อเสนอแนะแนวทางในการประยุกต์พรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่นผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดลำดับความสำคัญของงานและควรทำงานที่เร่งด่วนก่อนและผู้บังคับบัญชาต้องสอนบุคลากรให้ปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ ในสถานศึกษาควรช่วยเหลือกันในการทำงาน ช่วยเหลือผู้อื่นแม้ว่าจะไม่ใช่งานของเราก็ตามถ้าเราทำได้ และบุคลากรควรแสดงความยินดีชมเชยให้กำลังใจองค์กรต้องมีกฎเกณฑ์การเลื่อนตำแหน่งให้แน่นอนไม่เลื่อนโดยตามอำเภอใจ และผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมกับผู้ปฏิบัติงานทุกคนเท่าเทียมกัน โดยต้องทำตัวเป็นกลาง

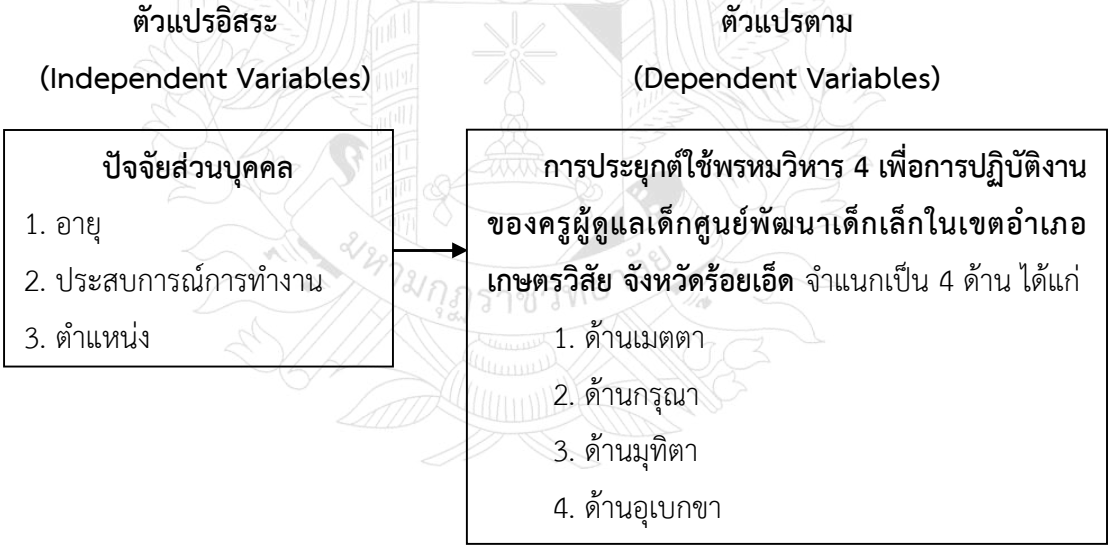
มยุวรรณ์ มาตรบรรเทา (2559, หน้า 165-166) ได้ศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเมตตา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และด้านกรุณา ตามลำดับ บุคลากรดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคล ด้านกรุณา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และบุคลากรดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคล โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ คือการบริหารที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจในการทำงานและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ คือ ควรยกย่องผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดีหรือมีการให้คำแนะนำพร้อมด้วยให้กำลังใจเมื่อผู้ปฏิบัติงานทำงานผิดพลาดเพื่อให้งาน

นั้นๆ ดำเนินแล้วเสร็จได้อย่างลุล่วง ควรมีการจัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากรหรือจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการพัฒนาและเสริมศักยภาพต่อผู้ปฏิบัติงานอีกทั้งควรส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคลากรดำเนินงานศูนย์ด้วยกัน นอกจากนี้ควรมีการแจ้งการประเมินการปฏิบัติงานด้วยความชัดเจนและโปร่งใสตามความเป็นจริง

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนศึกษาแนวคิดต่างๆ ที่มีความสำคัญในการวิจัย การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถสรุปได้ว่า หลักธรรมพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ หลักธรรมนี้ได้แก่ เมตตา ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข กรุณา ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี อุเบกขา การรู้จักวางเฉย ดังนั้น พรหมวิหาร 4 จึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญอย่างมาก สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงได้นำเอาแนวคิดการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ผู้วิจัยจึงได้นำเอาแนวคิดเกี่ยวกับพรหมวิหาร 4 (ประวัติ พื้นผาสุก, 2549, หน้า 96) มาประยุกต์ใช้กำหนดเป็นกรอบในการวิจัยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยในเชิงปริมาณ ประกอบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่วิจัย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 186 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่วิจัย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัด จำนวน 127 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ยามาเน่ (Yamane, 1967, p. 725, อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ, 2555, หน้า 101) ดังนี้

สูตร $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$

เมื่อ n = เป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = เป็นขนาดประชากรทั้งหมด

e = เป็นความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

โดยประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ จำนวน 186 คน และผู้ศึกษากำหนดความคลาด เคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้เท่ากับ .05

แทนค่าจากสูตร $n = \frac{186}{1 + (186 \times 0.05^2)}$

$= 126.96$

ดังนั้น ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 127 คน

จากนั้นกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงาน ผู้วิจัยได้คำนวณตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงานโดยใช้สูตร ดังนี้ (ยุทธนา ศิริพรรณ, 2547, หน้า 58)

สูตร $ni = \frac{n \times Ni}{N}$

เมื่อ ni = เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงาน

n = เป็นขนาดกลุ่มตัวอย่าง

Ni = เป็นจำนวนประชากรแต่ละหน่วยงาน

N = เป็นจำนวนประชากรทั้งหมด

ตัวอย่าง การคำนวณหาจำนวนสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างหน่วยงานเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์

แทนค่าจากสูตร $ni = \frac{127 \times 6}{186}$

$= 4.09$

ดังนั้น ได้สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในหน่วยงานเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ จำนวน 4 คน ผลการคำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 15 หน่วยงาน แสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ที่	หน่วยงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.	เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์	6	4
2.	เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย	20	13
3.	เทศบาลตำบลเมืองบัว	22	14
4.	องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย	11	8
5.	องค์การบริหารส่วนตำบลสิงห์โคก	10	7
6.	องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่	15	11
7.	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง	8	5

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	หน่วยงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
8.	องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง	10	7
9.	องค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์	12	9
10.	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม	10	7
11.	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง	10	7
12.	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง	20	13
13.	องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย	14	10
14.	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง	6	4
15.	องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง	12	8
รวม		**186**	**127**

จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออก 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับโดยกำหนดค่าระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 121) ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยซึ่งใช้เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย
4.50–5.00	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
3.50–4.49	เห็นด้วยในระดับมาก
2.50–3.49	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
1.50–2.49	เห็นด้วยในระดับน้อย
1.00–1.49	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.3.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งเป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Rescarch) และข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต

3.3.2 กำหนดประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อจะนำไปใช้ในการสร้างเป็นข้อคำถาม ในแบบสอบถาม

3.3.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เสนอแนะ

3.3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญทั้งสามท่าน ได้แก่

1) พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด เจ้าคณะอำเภอศรีสมเด็จ (ธ) เจ้าอาวาสวัดป่าศรีรัตน์วนาราม (วัดป่าสีแก้ว) ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

2) นายวัชรพงษ์ ทันดา ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3) รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง อาจารย์ผู้บรรยายประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

จากนั้นไดวิเคราะหหาดัชนีความสอดคลองของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตามกรอบแนวคิดการประเมิน โดยใชเกณฑ IOC ≥ .50 เป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ โดยมีวิธีหาคาดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100)

สูตร IOC = $\frac{\sum R}{n}$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคลอง (Index of Item Objective Congruence)

$\sum R$ = คะแนนรวมความคิดเห็นของผูเชี่ยวชาญตอคำถามแต่ละข้อ

N = จำนวนผูเชี่ยวชาญ

โดยมีการกำหนดคะแนนของผูเชี่ยวชาญ ดังนี้

+1 หมายถึง คำถามนั้นสอดคลองกับวัตถุประสงคของการวิจัย หรือนิยามศัพท์เฉพาะ

- 1 หมายถึง คำถามนั้นไมสอดคลองกับวัตถุประสงคของการวิจัย หรือนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไมแนนใจวาคาถามนั้นสอดคลองกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือนิยามศัพทเฉพาะ

เกณฑมาตรฐานของค่า IOC คือ คา IOC > 0.50 หมายความวา ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงคของการวิจัย หรือนิยามศัพท์เฉพาะสามารถนำไปใช้ได้ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคลองของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของค่า IOC คือ 0.50

3.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบ (Try–out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยนี้ จำนวน 40 คน จากนั้น นำข้อมูลที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ 0.60 – 1.00 สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ (กริช แรงสูงเนิน, 2554, หน้า 101)

3.3.7 จัดพิมพ์รูปเล่มเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถึงนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเกษตรวิสัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานเพื่อแนะนำตัวชี้แจงพร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดของคำถาม คำตอบในแบบสอบถามให้เข้าใจถูกต้องตรงกัน

3.4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลคืนด้วยตัวเอง

3.4.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามจนครบจำนวน 127 ชุด และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและจัดลำดับข้อมูล

3.4.5 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลต่อไป

3.5 การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูล ซึ่งเป็นการทบทวนข้อมูลที่เก็บรวบรวม ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความถูกต้อง แล้วจัดเตรียมข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ง่ายและสะดวกไม่สับสน

3.5.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง นำมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.3 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 มาวิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3.5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนก อายุ ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่งต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม หากพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ศึกษาจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่หรือการทดสอบภายหลัง (Post Hoc Procedures) เพื่อระบุว่าค่าเฉลี่ยของคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี Bonferroni

3.5.5 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด นำมาวิเคราะห์เนื้อหาจัดประเภทเนื้อหาที่มีความหมายใกล้เคียงกัน สรุปเป็นประเด็นร่วมกัน

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

3.6.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) คำนวณได้จากสูตร ดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2555, หน้า 262 – 263)

สูตร IOC = $\frac{\sum R}{n}$

เมื่อ R แทน คะแนนระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินในแต่ละข้อ

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องในข้อนั้น

2. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ สถิติที่ใช้ในตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือของแบบสอบถามรายด้านและทั้งฉบับ ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient Method)

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (Frequency)

2. ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 101)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3. ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 102)

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

4. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 103)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	X2	แทน	ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคน
	∑	แทน	ผลรวม

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยใช้สถิติ F-test คำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 116)

จากสูตร $F = \frac{\mathbf{MS_b}}{\mathbf{MS_w}}$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่จะใช้เปรียบเทียบกับคำว่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	$\mathbf{MS_b}$	แทน	ค่าโดยประมาณของความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม (b)
	$\mathbf{MS}_w$	แทน	ค่าโดยประมาณของความแปรปรวน (Mean Square) ภายในกลุ่ม

โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กรณีถ้าพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจะดำเนินการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี Bonferroni

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และความหมาย ดังนี้

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

SS แทน ผลบวกกำลังสอง

MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F-test

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2.2 ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2.3 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตาม อายุ ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่ง

4.2.4 ผลวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพื่อทราบจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง อายุ ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่ง ผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 35 ปี	48	37.80
35 – 45 ปี	36	28.35
สูงกว่า 45 ปี	43	33.86
รวม	**127**	**100.00**
ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 10 ปี	24	18.90
10 – 20 ปี	55	43.31
สูงกว่า 20 ปี	48	37.80
รวม	**127**	**100.00**
ตำแหน่ง		
ข้าราชการ	49	38.58
พนักงานจ้างตามภารกิจ	47	37.01
พนักงานจ้างทั่วไป	31	24.41
รวม	**127**	**100.00**

จากตาราง 4.1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 คน มีอายุต่ำกว่า 35 จำนวน 48 คน อายุ 35-45 ปี จำนวน 36 คน และมีอายุสูงกว่า 45 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80, 28.35 และ 33.86 ตามลำดับ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 24 คน 10 – 20 ปี จำนวน 55 คน และสูงกว่า 20 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90, 43.31 และ 37.80 ตามลำดับ และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ จำนวน 49 คน พนักงานจ้างตามภารกิจจำนวน 47 คน และพนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 38.58, 37.01 และ 24.41 ตามลำดับ

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

เพื่อทราบการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ดังตาราง 4.2 – 4.6

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม

การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4	ระดับการประยุกต์ใช้			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. ด้านเมตตา	4.15	0.69	1	มาก
2. ด้านกรุณา	3.95	0.64	3	มาก
3. ด้านมุทิตา	3.84	0.71	4	มาก
4. ด้านอุเบกขา	4.05	0.72	2	มาก
เฉลี่ยรวม	**3.99**	**0.69**	**-**	**มาก**

จากตาราง 4.2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านเมตตา ($\overline{X}$ = 4.15) รองลงมา คือ ด้านอุเบกขา ($\overline{X}$ = 4.05) และด้านกรุณา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านมุทิตา ($\overline{X}$ =3.84)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเมตตา

ข้อที่	การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ด้านเมตตา	ระดับการประยุกต์ใช้			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ครูมีความเป็นมิตรไมตรี มีความโอบอ้อมอารีต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนทุกคน	4.11	0.76	5	มาก
2.	ครูมีความรักความปรารถนาดีต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนทุกคน	4.06	0.76	7	มาก
3.	ครูเสียสละความสุขส่วนตัวให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนอย่างเต็มใจ	4.34	0.68	2	มาก
4.	ครูรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนด้วยความตั้งใจเสมอ	4.36	0.67	1	มาก
5.	ครูปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนด้วยความจริงใจเสมอ	4.21	0.64	3	มาก
6.	ครูอยากให้เพื่อนร่วมงานทุกคนและเด็กนักเรียนมีความสุข	4.19	0.67	4	มาก
7.	ครูรู้สึกยินดี เมื่อเห็นเพื่อนร่วมงานประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	4.09	0.74	6	มาก
8	ครูมีความห่วงใยเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนด้วยความจริงใจเสมอ	3.99	0.64	8	มาก
9	ครูได้นำหลักความเมตตาไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ	3.97	0.66	9	มาก
	เฉลี่ยรวม	**4.15**	**0.69**	**-**	**มาก**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเมตตา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครูรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนด้วยความตั้งใจเสมอ ($\overline{X}$ = 4.36) รองลงมาคือ ครูเสียสละความสุขส่วนตัวให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนอย่างเต็มใจ ($\overline{X}$ = 4.34) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครูได้นำหลักความเมตตาไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ($\overline{X}$ = 3.97)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านกรุณา

ข้อที่	การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ด้านกรุณา	ระดับการประยุกต์ใช้			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ครูมีความรู้สึกสงสาร เมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนได้รับความลำบาก	3.89	0.71	5	มาก
2.	ครูให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาเมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนประสบปัญหาในการทำงาน	4.11	0.73	1	มาก
3.	ครูอยากช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนให้พ้นจากความทุกข์	4.00	0.63	3	มาก
4.	ครูมีความเห็นใจ เมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนประสบกับปัญหาความเดือดร้อน	4.06	0.59	2	มาก
5.	ครูมีความตั้งใจอย่างจริงจังที่จะช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียน	3.98	0.66	4	มาก
6.	ครูเห็นใจและให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน เมื่อเพื่อนร่วมงานถูกผู้บังคับบัญชาปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม	3.86	0.60	6	มาก
7.	ครูพูดจากับเพื่อนร่วมงาน หรือเด็กนักเรียนหรือผู้ปกครองที่มาติดต่อราชการ ด้วยความจริงใจและพร้อมที่จะให้บริการ	3.83	0.59	8	มาก
8.	ครูเอาใจใส่ช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้ คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว	3.85	0.62	7	มาก
	เฉลี่ยรวม	**3.95**	**0.64**	**-**	**มาก**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านกรุณา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครูให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาเมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนประสบปัญหาในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.11) รองลงมาคือ ครูมีความเห็นใจเมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนประสบกับปัญหาความเดือดร้อน ($\overline{X}$ = 4.06) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูพูดจากับเพื่อนร่วมงาน หรือเด็กนักเรียน หรือผู้ปกครองที่มา ติดต่อราชการ ด้วยความจริงใจ และพร้อมที่จะ ให้บริการ ($\overline{X}$ = 3.83)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านมุทิตา

ข้อที่	การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ด้านมุทิตา	ระดับการประยุกต์ใช้			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ครูแสดงความยินดีกับเพื่อนร่วมงานทุกครั้ง เมื่อเพื่อนร่วมงานประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	3.87	0.66	3	มาก
2.	ครูกล่าวยกย่องและชมเชยเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนเมื่อประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ	3.97	0.59	2	มาก
3.	ครูมีความดีใจกับเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนที่ประสบกับความสุขในชีวิต	4.06	0.70	1	มาก
4.	ครูเข้าร่วมเป็นเกียรติเพื่อแสดงความยินดีทุกครั้ง เมื่อเพื่อนย้ายที่ทำงานหรือได้รับตำแหน่งสูงขึ้น	3.85	0.72	4	มาก
5.	ครูมีความดีใจกับเพื่อนร่วมงานเมื่อเพื่อนได้เลื่อนขั้นเงินเดือนที่มากกว่าหรือได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น	3.83	0.73	5	มาก
6.	ครูมอบรางวัลหรือของขวัญให้เพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น	3.81	0.72	6	มาก
7.	ครูเป็นมิตรที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนทุกคน	3.69	0.80	7	มาก
8.	ครูมีความยินดีและเต็มใจให้บริการกับผู้มาติดต่อราชการทุกคน	3.62	0.76	8	มาก
	เฉลี่ยรวม	**3.84**	**0.71**	**-**	**มาก**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านมุทิตา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครูมีความดีใจกับเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนที่ประสบกับความสุขในชีวิต ($\overline{X}$ = 4.06) รองลงมาคือ ครูกล่าวยกย่องและชมเชยเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียน เมื่อประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ ($\overline{X}$ = 3.97) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครูมีความยินดีและเต็มใจให้บริการกับผู้มาติดต่อราชการทุกคน ($\overline{X}$ = 3.62)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านอุเบกขา

ข้อที่	การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ด้านอุเบกขา	ระดับการประยุกต์ใช้			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	เมื่อเกิดปัญหาระหว่างเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนครูวางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสมอ	4.13	0.74	4	มาก
2.	ครูปฏิบัติตัวด้วยความเที่ยงธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนเหมือนกันทุกคนเสมอ	4.20	0.66	1	มาก
3.	ครูให้ความยุติธรรมกับเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนเหมือนกันทุกคน	4.14	0.67	3	มาก
4.	ครูไม่เอนเอียงเข้าข้างเพื่อนร่วมงานคนใดคนหนึ่งที่สนิทสนมกันเป็นพิเศษ	4.17	0.68	2	มาก
5.	ครูไม่ให้ความช่วยเหลือหรือส่งเสริมเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนที่กระทำความผิด	4.06	0.71	5	มาก
6.	ครูมีใจเป็นกลาง เมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนถูกลงโทษหรือถูกผู้บังคับบัญชาตำหนิติเตือน	4.02	0.70	7	มาก
7.	ครูปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากราชการ	3.94	0.78	8	มาก
8.	ครูมีความอดทนต่อปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ต่อการปฏิบัติงานในที่ทำงาน	4.06	0.73	6	มาก
9.	ครูประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบทางราชการอย่างเคร่งครัด	3.74	0.81	9	มาก
	เฉลี่ยรวม	**4.05**	**0.72**	**-**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านอุเบกขา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครูปฏิบัติตัวด้วยความเที่ยงธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนเหมือนกันทุกคนเสมอ ($\overline{X}$ = 4.20) รองลงมาคือ ครูไม่เอนเอียงเข้าข้างเพื่อนร่วมงานคนใดคนหนึ่งที่สนิทสนมกันเป็นพิเศษ ($\overline{X}$ = 4.17) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครูประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบทางราชการอย่างเคร่งครัด ($\overline{X}$ = 3.74)

4.3.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม อายุ และประสบการณ์การทำงานและตำแหน่ง

1. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดรายด้าน และโดยรวม จำแนกตามอายุ ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ

ประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านเมตตา	ระหว่างกลุ่ม	1.11	2	0.56	2.00	0.14
	ภายในกลุ่ม	34.49	124	0.28		
	รวม	35.61	126			
2. ด้านกรุณา	ระหว่างกลุ่ม	0.58	2	0.29	1.32	0.27
	ภายในกลุ่ม	27.25	124	0.22		
	รวม	27.83	126			
3. ด้านมุทิตา	ระหว่างกลุ่ม	0.49	2	0.25	0.87	0.42
	ภายในกลุ่ม	34.87	124	0.28		
	รวม	35.36	126			
4. ด้านอุเบกขา	ระหว่างกลุ่ม	0.43	2	0.21	0.82	0.44
	ภายในกลุ่ม	32.58	124	0.26		
	รวม	33.01	126			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.33	2	0.17	0.89	0.41
	ภายในกลุ่ม	23.05	124	0.19		
	รวม	23.38	126			

จากตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดรายด้าน และโดยรวม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านเมตตา	ระหว่างกลุ่ม	1.06	2	0.53	1.89	0.15
	ภายในกลุ่ม	34.55	124	0.28		
	รวม	35.61	126			
2. ด้านกรุณา	ระหว่างกลุ่ม	0.89	2	0.45	2.05	0.13
	ภายในกลุ่ม	26.94	124	0.22		
	รวม	27.83	126			
3. ด้านมุทิตา	ระหว่างกลุ่ม	1.63	2	0.81	2.99	0.06
	ภายในกลุ่ม	33.73	124	0.27		
	รวม	35.36	126			
4. ด้านอุเบกขา	ระหว่างกลุ่ม	0.45	2	0.23	0.86	0.42
	ภายในกลุ่ม	32.55	124	0.26		
	รวม	33.01	126			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.92	2	0.46	2.55	0.08
	ภายในกลุ่ม	22.46	124	0.18		
	รวม	23.38	126			

จากตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขาและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด รายด้าน และโดยรวม จำแนกตามตำแหน่ง ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง

ประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านเมตตา	ระหว่างกลุ่ม	0.79	2	0.39	1.40	0.25
	ภายในกลุ่ม	34.82	124	0.28		
	รวม	35.61	126			
2. ด้านกรุณา	ระหว่างกลุ่ม	0.85	2	0.43	1.96	0.14
	ภายในกลุ่ม	26.97	124	0.22		
	รวม	27.83	126			
3. ด้านมุทิตา	ระหว่างกลุ่ม	1.76	2	0.88	3.24	0.04
	ภายในกลุ่ม	33.60	124	0.27		
	รวม	35.36	126			
4. ด้านอุเบกขา	ระหว่างกลุ่ม	0.44	2	0.22	0.83	0.44
	ภายในกลุ่ม	32.57	124	0.26		
	รวม	33.01	126			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.87	2	0.43	2.38	-0.10
	ภายในกลุ่ม	22.52	124	0.18		
	รวม	23.38	126			

จากตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่งต่างกัน ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านอุเบกขาและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่งต่างกัน ด้านมุทิตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านมุทิตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มใดที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Multiple Comparison) ตามวิธีของ Bonferroni ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ด้านมุทิตา ตามวิธีของ Bonferroni

ประสบการณ์ทำงาน	ระยะเวลา	ข้าราชการ	พนักงานจ้างตามภารกิจ	พนักงานจ้างทั่วไป
	$\overline{X}$	**3.97**	3.70	**3.81**
ข้าราชการ	3.97	-	0.27*	0.16
พนักงานจ้างตามภารกิจ	3.70	-	-	-0.11
พนักงานจ้างทั่วไป	3.81	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.10 พบว่า ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านมุทิตา ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ สูงกว่าพนักงานตามภารกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

4.4.4 ผลวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

1. ด้านเมตตา ครูผู้ดูแลเด็กควรมีความโอบอ้อมอารีต่อเด็กนักเรียนและเพื่อนร่วมงานตลอดจนผู้ปกครองของนักเรียนทุกคน

2. ด้านกรุณา ครูผู้ดูแลเด็กควรพูดจากับเพื่อนร่วมงานด้วยความจริงใจเสมอ

3. ด้านมุทิตา ครูผู้ดูแลเด็กควรมีความยินดีและเต็มใจช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและพร้อมช่วยเหลือบริการบุคคลอื่นทุกคน

4. ด้านอุเบกขา ครูผู้ดูแลเด็กควรประพฤติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งแก่เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงานและตำเหน่ง 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเมตตา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครูรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนด้วยความตั้งใจเสมอ ($\overline{X}$ = 4.36) รองลงมาคือ ครูเสียสละความสุขส่วนตัวให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนอย่างเต็มใจ ($\overline{X}$ = 4.34) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครูได้นำหลักความเมตตาไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ($\overline{X}$ = 3.97)

2. ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านกรุณา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครูให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาเมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนประสบปัญหาในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.11) รองลงมาคือ ครูมีความเห็นใจ เมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนประสบกับปัญหาความเดือดร้อน ($\overline{X}$ = 4.06) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูพูดจากับเพื่อนร่วมงาน หรือเด็กนักเรียน หรือผู้ปกครองที่มา ติดต่อราชการ ด้วยความจริงใจ และพร้อมที่จะให้บริการ ($\overline{X}$ = 3.83)

3. ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านมุทิตา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครูมีความดีใจกับเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนที่ประสบกับความสุขในชีวิต ($\overline{X}$ = 4.06) รองลงมาคือ ครูกล่าวยกย่องและชมเชยเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนเมื่อประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ ($\overline{X}$ = 3.97) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครูมีความยินดีและเต็มใจให้บริการกับผู้มาติดต่อราชการทุกคน ($\overline{X}$ = 3.62)

4. ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านอุเบกขา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครูปฏิบัติตัวด้วยความเที่ยงธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนเหมือนกันทุกคนเสมอ ($\overline{X}$ = 4.20) รองลงมาคือ ครูไม่เอนเอียงเข้าข้างเพื่อนร่วมงานคนใดคนหนึ่งที่สนิทสนมกันเป็นพิเศษ ($\overline{X}$ = 4.17) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครูประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบทางราชการอย่างเคร่งครัด($\overline{X}$ = 3.74)

5.1.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

2. ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

3. ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่งต่างกัน ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านอุเบกขา และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านมุทิตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพนักงานตามภารกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

5.1.3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

1. ด้านเมตตา ครูผู้ดูแลเด็กควรมีความโอบอ้อมอารีต่อเด็กนักเรียนทุกระดับชั้น ทุกคน ตลอดจนผู้ปกครองของนักเรียนทุกคน

2. ด้านกรุณา ครูผู้ดูแลเด็กควรให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะเด็กนักเรียนที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

3. ด้านมุทิตา ครูผู้ดูแลเด็กควรย่องชมเชย แสดงความยินดี หรือมอบรางวัลให้กับเด็กนักเรียนที่ได้กระทำความดีตามโอกาสอันควร

4. ด้านอุเบกขา ครูผู้ดูแลเด็กควรปกครองเด็กนักเรียนในชั้นเรียนด้วยความเป็นธรรม มีความยุติธรรม และให้ความเสมอภาคแก่เด็กนักเรียนทุกคนโดยเท่าเทียมกัน

5.2 อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้นมีประเด็นที่อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการวิจัย ดังนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านเมตตา รองลงมา คือ ด้านอุเบกขา และด้านกรุณา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านมุทิตา ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจากครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา และเป็นบุคลากรที่จะต้องให้ การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาทั้ง ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้นระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและการพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กที่จะคอยให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ การปฏิบัติงานดังกล่าว เป็นการนำเอาหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานดังที่ นงเยาว์ ภูน้ำย้อย (2558, หน้า 16-18) ได้กล่าวไว้ว่า การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เป็นคุณธรรมอันประเสริฐสำหรับผู้ใหญ่ผู้นำหรือบุคลากรครู ในการบริหารดูแลสมาชิกที่ตนเองรับผิดชอบซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ในสังคมเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมและสร้างความสามัคคีกลมเกลียว รักใคร่ต่อกัน มีความยุติธรรมเที่ยงตรงปราศจากความลำเอียงต่อบุคคล ดังนั้น พรหมวิหาร 4 จึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญอย่างมาก สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของครู เป็นไปตามหลักธรรมและแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมให้ทุกคนมีความสุขความเจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับ ศ.ดร.ทินพันธ์ นาคะตะ (2543, หน้า 63) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของพรหมวิหารว่าใช้เป็นแนวทางในการใช้อำนาจหน้าที่ให้มีผลสมบูรณ์ และเกิดสัมพันธ์ภาพอันดีผู้ปฏิบัติเองเมื่อบำเพ็ญเมตตาย่อมปรารถนาดีต่อทุกคน เมื่อบำเพ็ญกรุณาย่อมช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ทุกคน เมื่อบำเพ็ญมุทิตาย่อมพลอยยินดีต่อความสำเร็จ

รวมถึงคุณงามความดีของทุกคน เมื่อบำเพ็ญอุเบกขาย่อมเป็นคนมีความยุติธรรมปฏิบัติโดยยึดหลักตามกฎหมายกฎเกณฑ์ที่ประชาชนในสังคมร่วมกันบัญญัติขึ้นเพื่อความสงบสุขของสังคมเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวรรณ ฐิตาคม (2556,หน้า 90 -100) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาและบุคลากรครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.15) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาและบุคลากรครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 อยู่ในระดับมากทุกด้าน จำแนกเป็นรายด้านได้แก่ ด้านเมตตาภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.18) ด้านกรุณาภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.04) ด้านมุทิตาภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.13) และด้านอุเบกขาภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.17) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรนภา ชำนินอก (2558, หน้า 79-89) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษายางตลาด 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษายางตลาด 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดได้แก่ด้านมุทิตา รองลงมาได้แก่ด้านเมตตา ด้านอุเบกขา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ด้านกรุณา ตามลำดับ

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุ และประสบการณ์การทำงานต่างกัน ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน และค่าเฉลี่ยของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่งต่างกัน ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านอุเบกขา และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านมุทิตาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพนักงานตามภารกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจากครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จะต้องดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ การจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์การเตรียมสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นเป็นมีหน้าที่รับผิดชอบ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559, หน้า 2-12) ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นการนำเอาหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ผลการวิจัยเป็นดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุวรรณ์ มาตรบรรเทา (2559, หน้า 165-166) ที่ได้ศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อำเภอยางตลาดจังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเมตตา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และด้านกรุณาตามลำดับ บุคลากรดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคล ด้านมุทิตา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเมตตา ด้านกรุณา และด้านอุเบกขา มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวรรณ กงสะเด็น (2559, หน้า 25-26) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประยุกต์พรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น พบว่า การประยุกต์พรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุดคือด้านการปฏิบัติงานตามหลักมุทิตา รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงานตามหลักเมตตา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุดคือด้านการปฏิบัติงานตามหลักอุเบกขา ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์พรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

5.2.3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า 1) ด้านเมตตา ครูผู้ดูแลเด็กควรมีความโอบอ้อมอารีต่อเด็กนักเรียนทุกระดับชั้น ทุกคนตลอดจนผู้ปกครองของนักเรียนทุกคน 2) ด้านกรุณา ครูผู้ดูแลเด็กควรให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะเด็กนักเรียนที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ 3) ด้านมุทิตา ครูผู้ดูแลเด็กควรย่องชมเชย แสดงความยินดี หรือมอบรางวัลให้กับนักเรียนที่ได้กระทำความดีตามโอกาสอันควร 4) ด้านอุเบกขา ครูผู้ดูแลเด็กควรปกครองเด็กนักเรียนในชั้นเรียนด้วยความเป็นธรรม มีความยุติธรรม และให้ความเสมอภาค แก่นักเรียนทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจากครูผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ นอกจากนี้เด็กนักเรียนยังจะต้องได้รับการดูแล และได้รับความเอาใจใส่อย่างเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2559, หน้า 2-12) ที่ระบุว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและ

สติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้นระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษา และการพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป สอดคล้องกับ พระครูพินิจรัตนากร (อนุสรณ์ฐานทตฺโต) (2556, หน้า 100-105) ที่ได้วิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้พรหมวิหารธรรมในการสร้างสันติสุข ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่คือ 1) ด้านเมตตา ควรมีการแบ่งปันช่วยเหลือกันในบางครั้งที่โอกาสอำนวย ถ้าบุคคลในตำบลเดียวกันรู้จักเมตตากันช่วยเหลือกันทุกคนก็จะเป็นสุขบุคคลในชุมชนต้องมีน้ำใจ และมีความแบ่งปันซึ่งกันและกัน 2) ด้านกรุณา ควรช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอและด้อยโอกาสเมื่อมีโอกาสการช่วยเหลือคนที่ทุกข์ให้ พ้นทุกข์ จะทำให้สังคมมีแต่ความสุขไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่เห็นแก่ตัว 3) ด้านมุทิตา ควรไม่อิจฉาหรือว่าร้ายผู้อื่นโดยที่ตนเองก็ยังไม่ดีพอยินดีกับเพื่อนร่วมโลก ไม่ควรอิจฉานินทาและ 4) ด้านอุเบกขา ควรวางเฉยในสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ไม่ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นทำผิดพลาดควรให้กำลังใจเพื่อจะให้ผู้อื่นมีแรงสู้ต่อไป และควรนำหลักธรรมนี้ไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้นข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา คือ ควรให้ความสำคัญโดยการส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติ นำหลักธรรมมาปฏิบัติ ทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรักความปรารถนาดีต่อกัน ควรให้ความสำคัญโดยการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นและส่วนรวมฟังความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล และควรให้ความสำคัญโดยการส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตนด้วยการวางใจเป็นกลาง วางเฉยกับเรื่องที่ไม่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านเมตตา ครูผู้ดูแลเด็กควรมีความโอบอ้อมอารีต่อเด็กนักเรียนต่อเพื่อนร่วมงานตลอดจนผู้ปกครองของนักเรียนทุกคน

2. ด้านกรุณา ครูผู้ดูแลเด็กควรให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนทุกคน ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานรวมทั้งผู้ปกครองเด็กนักเรียนด้วยความเต็มใจ

3. ด้านมุทิตา ครูผู้ดูแลเด็กควรมีความยินดีและเต็มใจให้บริการแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ปกครองทุกคน

4. ด้านอุเบกขา ครูผู้ดูแลเด็กควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองรวมทั้งเพื่อนร่วมงาน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานกับประสิทธิผลของการบริหารจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บรรณานุกรม

กิตติทัศน์ ผกาทอง. (2551). *ภาวะผู้นำตามแนวพุทธ*. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แก้ว ชิดตะขบ. (2547). *รวมวิชาธรรมศึกษาชั้นตรี ตามหลักสูตรของสนามหลวงแผนกธรรม พ.ศ. 2546*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

จักรกฤษณ์ โพดาพล. (2556). *การใช้หลักพรหมวิหาร 4 เพื่อการบริหารจัดการที่ดีของโรงเรียน*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ณัฐทพัสส์ หินไชยศรี. (2557). *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. ปีที่ 6. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ณัฐวรรณ กงสะเด็น. (2559). *บทความวิชาการ*. ในวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2559.

ณัฐวรรณ ฐิตาคม. (2556). *การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ดนัย ไชยโยธา. (2544). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเอส พริ้นติ้งเฮาส์.

ทินพันธ์ นาคะตะ. (2543). *พระพุทธศาสนากับสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สหายบล็อกและการพิมพ์.

นงเยาว์ ภูน้ำย้อย. (2558). *การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

บุญมี แท่นแก้ว. (2549). *จริยศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์.

ประวัติ พื้นผาสุข. (2549). *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร*. เชียงใหม่ : คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

พรนภา ชานินอก. (2558). *การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษายางตลาด 3 จังหวัดกาฬสินธุ์*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พรรณี ประภาวิชา. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม.*การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พระครูพินิจรัตนากร (อนุสรณ์ ฐานทตฺโต). (2556). *การประยุกต์ใช้พรหมวิหารธรรมในการสร้างสันติสุขในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2547). *ศาสนากับสันติภาพ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แปดสิบเจ็ด 2545 จำกัด.

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตวณฺโณ). (2543). *การพัฒนาจิต.* พิมพ์ครั้งที่ 6. นครปฐม: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2543). *พระในบ้าน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เลี่ยงเชียง.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2548). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.

พระไพฑูรย์ เมธิโก (มหาบุญ). (2555). *การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุพจน์ สุเมโธ (พานทอง). (2558). *พรหมวิหาร 4: แนวคิดเชิงบูรณาการในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา***.** ในวารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2558.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2541). *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

พิสิฐ เจริญสุข. (2543). *ปกิณธรรม.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

ไพศาล วรคำ. (2555). *การวิจัยทางการศึกษา Educational Research*. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.

มยุวรรณ์ มาตรบรรเทา. (2559). *บทความวิจัย.* ในวารสารวิชาการธรรมทรรศน์. ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม 2559.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2548). *พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสากล อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.

วรญา ทองอุ่น. (2548). *มนุษย์สัมพันธ์ในองค์การ.* สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กรม. (2547). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.

_____. (2559). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2543). รวม*ธรรมะ*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน.

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี. (2539). *รวมธรรมะ*. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556*. (2556, 4 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 130ง.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาสี่ปี พ.ศ. 2561-2564*. ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย.

อำนวย บุญศรี. (2549). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. จันทบุรี : คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อุทาน มีสุขสว่าง. (2549). *องค์ประกอบพรหมวิหาร 4*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

Yamane. (1967). *Taro Statistic : An Introductory Analysis*. New York: Harper &row.

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร.

- ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร้อยเอ็ด
  เจ้าคณะอำเภอศรีสมเด็จ (ธ)
  เจ้าอาวาสวัดป่าศรีรัตน์วนาราม (วัดป่าสีแก้ว) ตำบลสีแก้ว
  อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)

2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง

- ตำแหน่ง อาจารย์ผู้บรรยายประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
  วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)

3. นายวัชรพงษ์ ทันดา

- ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม
  อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา)

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๒๕

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร พระครูอิศรปัญญาภรณ์, ดร.

ด้วย นางกรรณิกา ละอองทอง นักศึกษาสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติวราทร)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
http:// www.rec.mbu.ac.th

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๒๕

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร. สุทัน เลขไชย

ด้วย นางกรรณิกา ละอองทอง นักศึกษาสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติวราทร)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
http:// www.rec.mbu.ac.th

(ผศ.ดร. สุทัน เลขไชย)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๒๕

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวัชรพงษ์ ทันดา ผอ.กองการศึกษา อบต.บึงเกลือ

ด้วย นางกรรณิกา ละอองทอง นักศึกษาสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติวราทร)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

(นายวัชรพงษ์ ทันดา)
ผู้อำนวยการกองการศึกษา

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
http:// www.rec.mbu.ac.th

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

อบต.น้ำอ้อม
รับที่ 1706
วันที่ 11 ก.ย. 2560

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๒๕

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม

ด้วย นางกรรณิกา ละอองทอง นักศึกษาสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติวราทร)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

เรียน ผอก. อนุ
- ม. มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
- ลงเรียน ผู้ช่วย ทราบ

(นางสาวธนัญชนก จันทะคาม)
เจ้าพนักงานธุรการ

(นางสาวสุณีรัตน์ ศรีละคร)
หัวหน้าสำนักปลัด
11 ก.ย. 2560

(นายประสพชัย วินทไชย)
รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
11 ก.ย. 2560

ส.ต.ท.
(สุดใจ อินทร์สีเมือง)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม
11 ก.ย. 2560
- ทราบ
- อนุ ๑๔

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลาง
รับส่วนการศึกษาที่ ๓๓๒
วันที่ ๑๓ ก.ย. ๒๕๖๐
เวลา ๑๑.๐๐ น.

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลา
รับที่ ๑๓๒๓
วันที่ ๑๓ ก.ย. ๒๕๖๐
เวลา ๐๙.๐๐ น.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๒๕

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลาง

ด้วย นางกรรณิกา สะอองทอง นักศึกษาสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติวราทร)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ว่าที่ ร.อ.
(บุญมี มะณีแสง)
ผู้อำนวยการกองการศึกษา

(นายบุญหัน ขานทะราช)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลาง

(นางวรรณวนัช สิทธิสาร)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

(นายเกรียง ลุยคัน)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลาง

ถึง นายก อบต.
- เพื่อโปรดทราบ
- ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

(นางสาวศิรกาญจน์ บ้านแสน)
ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ
๑๓ ก.ย. ๒๕๖๐

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
http:// www.rec.mbu.ac.th

เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย
เลขที่รับ 1354
ลงวันที่ 13 ก.ย. 60
เวลา 08.30 น.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๒๕

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ท่านนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย

ด้วย นางกรรณิกา ละอองทอง นักศึกษาสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติวราทร)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

เรียน นายกเทศมนตรี
- เพื่อโปรดทราบ

(นายวิชิต โพธาราม)
ปลัดเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย
18 ก.ย. 60

นางศุภวัลย์ ดวงเสียน
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
15 ก.ย. 60

(นายสหธิพงษ์ ชนะดี)
ปลัดเทศบาล

(นายวัฒนา ภู่วโรดม)
นายกเทศมนตรีตำบลเกษตรวิสัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
http:// www.rec.mbu.ac.th

ทต.เมืองบัว
รับที่ 1855
วันที่ 10 / ๓.ค. / 60
เวลา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๒๕

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายก เทศมนตรี เทศบาลตำบล เมือง ชัย

ด้วย นางกรรณิกา ละอองทอง นักศึกษาสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติวราทร)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

นายกเทศมนตรี
☐ เพื่อโปรดทราบ
☐ เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ
☑ เห็นควร

นายมงคล สีหาวงษ์
เจ้าพนักงานการงานทั่วไป

นายวันชัย สุวรรณพันธ์
ปลัดเทศบาล

นายประกาล ศรีวงษ์ลลงค์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
http:// www.rec.mbu.ac.th

☐ สำนักงานปลัด
☐ กองคลัง
☐ กองช่าง
☑ กองการศึกษา
☐ กองสวัสดิการ

6/10/60

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๒๕

อบต. เกษตรวิสัย
รับที่ 1000
วันที่ 6 พ.ค. 2560
เวลา 10.00 น.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

อบต.เกษตรวิสัย (ส่วนการศึกษาฯ)
รับที่ 141
วันที่ ๑ พ.ค. ๖๐
เวลา 09.00 น.

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย

ด้วย นางกรรณิกา ละอองทอง นักศึกษาสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อโปรดทราบ
เรื่อง เชิญไปรดทราบ
ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

๑๗ พ.ค. ๒๕๖๐

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติวราทร)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

นายบุญน้อม แพงศรี
ผู้อำนวยการกองการศึกษา

ส.ต.ท.
(สุรพล พงเสนา)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย

(นายสรายุทธ สีอ่อน)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
http:// www.rec.mbu.ac.th

อ.เมืองกาแพง
เลขที่รับ 1999
วันที่ 11 มิ.ย. 2560
เวลา 10.50

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๒๕

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดงลาน

ด้วย นางกรรณิกา ละอองทอง นักศึกษาสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติวราทร)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
http://www.reg.mbu.ac.th

(ลงชื่อ).....
(นายสุปรีดา เสนามาตย์)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง ปฏิบัติหน้าที่

ภาคผนวก ง
เครื่องมือเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้น สำหรับเก็บข้อมูลการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2. แบบสอบถามนี้มีอยู่ด้วยกัน 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ จะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยข้อมูลในการตอบแบบสอบ ถามจะเก็บรักษาไว้เป็นความ ลับและไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผลที่ได้จากการศึกษาจะนำมาใช้เป็นข้อมูล แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หมายเหตุ

1) เมตตา หมายถึง การให้ความรัก ความปรารถนาดีต่อเพื่อนร่วมงาน

2) กรุณา หมายถึง ความสงสารคิดช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง

3) มุทิตา หมายถึง ความพลอยยินดี เมื่อเพื่อนร่วมงานได้ดีมีความสุข

4) อุเบกขา หมายถึง การวางใจเป็นกลางให้ความยุติธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงตามความเป็นจริง

1. อายุ

☐ ต่ำกว่า 35 ปี

☐ 35 - 45 ปี

☐ สูงกว่า 45 ปี

2. ประสบการณ์การทำงาน

☐ ต่ำกว่า 10 ปี

☐ 10 – 20 ปี

☐ สูงกว่า 20 ปีขึ้นไป

3. ตำแหน่ง

☐ ข้าราชการ

☐ พนักงานจ้างตามภารกิจ

☐ พนักงานจ้างทั่วไป

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 4 ด้าน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

ข้อที่	การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการประยุกต์ใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านเมตตา					
1	ครูมีความเป็นมิตรไมตรี มีความโอบอ้อมอารีต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนทุกคน					
2	ครูมีความรักความปรารถนาดีต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนทุกคน					
3	ครูเสียสละความสุขส่วนตัวให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนอย่างเต็มใจ					
4	ครูรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนด้วยความตั้งใจเสมอ					
5	ครูปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนด้วยความจริงใจเสมอ					
6	ครูอยากให้เพื่อนร่วมงานทุกคนและเด็กนักเรียนมีความสุข					
7	ครูรู้สึกยินดี เมื่อเห็นเพื่อนร่วมงานประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน					
8	ครูมีความห่วงใยเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนด้วยความจริงใจ เสมอ					
9	ครูได้นำหลักความเมตตาไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ					

ข้อที่	การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการประยุกต์ใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านกรุณา					
10	ครูมีความรู้สึกสงสาร เมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนได้รับความลำบาก					
11	ครูให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาเมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนประสบปัญหาในการทำงาน					
12	ครูอยากช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนให้พ้นจากความทุกข์					
13	ครูมีความเห็นใจ เมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนประสบกับปัญหาความเดือดร้อน					
14	ครูมีความตั้งใจอย่างจริงจังที่จะช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียน					
15	ครูเห็นใจและให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานเมื่อเพื่อนร่วมงานถูกผู้บังคับบัญชาปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม					
16	ครูพูดจากับเพื่อนร่วมงาน หรือเด็กนักเรียน หรือผู้ปกครองที่มา ติดต่อราชการ ด้วยความจริงใจและพร้อมที่จะ ให้บริการ					
17	ครูเอาใจใส่ช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว					
	ด้านมุทิตา					
18	ครูแสดงความยินดีกับเพื่อนร่วมงานทุกครั้งเมื่อเพื่อนร่วมงานประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน					
19	ครูกล่าวยกย่องและชมเชยเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียน เมื่อประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ					

ข้อที่	การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการประยุกต์ใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
20	ครูมีความดีใจกับเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนที่ประสบกับความสุขในชีวิต					
21	ครูเข้าร่วมเป็นเกียรติเพื่อแสดงความยินดีทุกครั้งเมื่อเพื่อนย้ายที่ทำงานหรือได้รับตำแหน่งสูงขึ้น					
22	ครูมีความดีใจกับเพื่อนร่วมงานเมื่อเพื่อนได้เลื่อนขั้นเงินเดือนที่มากกว่าหรือได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น					
23	ครูมอบรางวัลหรือของขวัญให้เพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียน ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น					
24	ครูเป็นมิตรที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนทุกคน					
25	ครูมีความยินดีและเต็มใจให้บริการกับผู้มาติดต่อราชการทุกคน					
	ด้านอุเบกขา					
26	เมื่อเกิดปัญหาระหว่างเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียน ครูวางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสมอ					
27	ครูปฏิบัติตัวด้วยความเที่ยงธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนเหมือนกันทุกคนเสมอ					
28	ครูให้ความยุติธรรมกับเพื่อนร่วมงานและเด็กนักเรียนเหมือนกันทุกคน					
29	ครูไม่เอนเอียงเข้าข้างเพื่อนร่วมงานคนใดคนหนึ่งที่สนิทสนมกันเป็นพิเศษ					
30	ครูไม่ให้ความช่วยเหลือหรือส่งเสริมเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนที่กระทำความผิด					
31	ครูมีใจเป็นกลาง เมื่อเพื่อนร่วมงานหรือเด็กนักเรียนถูกลงโทษหรือถูกผู้บังคับบัญชาตำหนิติเตือน					

ข้อที่	การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการประยุกต์ใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
32	ครูปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากราชการ					
33	ครูมีความอดทนต่อปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ต่อการปฏิบัติงาน ในที่ทำงาน					
34	ครูประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบทางราชการอย่างเคร่งครัด					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ด้านเมตตา .....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ด้านกรุณา .....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. ด้านมุทิตา .....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. ด้านอุเบกขา.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางกรรณิกา ละอองทอง

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ภาคผนวก จ
ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถามข้อที่	**ค่าอำนาจจำแนก (N = 40)**
ข้อ 1	.4425
ข้อ 2	.4104
ข้อ 3	.2942
ข้อ 4	.4626
ข้อ 5	.5543
ข้อ 6	.5462
ข้อ 7	.5390
ข้อ 8	.6726
ข้อ 9	.7024
ข้อ 10	.6028
ข้อ 11	.5043
ข้อ 12	.5858
ข้อ 13	.5931
ข้อ 14	.6836
ข้อ 15	.6366
ข้อ 16	.6079
ข้อ 17	.6853
ข้อ 18	.4925
ข้อ 19	.7282
ข้อ 20	.5829
ข้อ 21	.6138
ข้อ 22	.6563
ข้อ 23	.7754
ข้อ 24	.6352
ข้อ 25	.5508
ข้อ 26	.4597
ข้อ 27	.6243
ข้อ 28	.5977
ข้อ 29	.5149

แบบสอบถามข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (N = 40)
ข้อ 30	.6539
ข้อ 31	.6655
ข้อ 32	.5761
ข้อ 33	.5152
ข้อ 34	.3140

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = .95

N of Cases = 40.0 N of Items = 34 Alpha = .95

ภาคผนวก ฉ
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ข้อ 1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 9	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
ข้อ 10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 12	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 13	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 14	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 16	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
ข้อ 17	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 18	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 21	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 22	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 23	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
ข้อ 24	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 25	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 26	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 27	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 28	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

แบบสอบถาม	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ข้อ 29	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 30	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 31	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 32	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 33	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 34	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางกรรณิกา ละอองทอง
วัน เดือน ปี เกิด	29 มิถุนายน 2524
ที่อยู่ปัจจุบัน	249 หมู่ 7 ตำบลน้ำอ้อม อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำแหน่งและประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2550	พนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านยางจ้องหนองแวงน้อย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2557-ปัจจุบัน	ครู คศ.1 ตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านยางจ้องหนองแวงน้อย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2550	ศาสนศาสตรบัณฑิต (สาขาการศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2561	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย